

OUR LIFE

НАШЕ
ЖИТТЯ

IN THIS ISSUE:

M. Z.: Olena Teliba
H. ІЩУК-ПАЗУНЯК: У героїчні дні Волині
M. ВАСИЛІВ: Слідами молоді з-під Крут
O. КИСІЛЕВСЬКА: У п'яту річницю
C. ПАРФАНОВИЧ: У великому місті
O. ЛЯТУРИНСЬКА: Дорогою скульптури

Лютий Ч. 2 February

1953

НАШЕ ЖИТТЯ

РІК. X. ЛЮТИЙ, 1953 Ч. 2.

Видає Союз Українок Америки
раз в місяць

Редагує редакційна колегія

Листування й передплату висилати на адресу
866 N. 7th St. Philadelphia 23, Pa

НЕЗНАЧНА ПІДВИШКА ПЕРЕДПЛАТИ У 1953 Р.

Передплата у Злучених Державах Америки
для членок Союзу Українок Америки
залишається в 1953 р. 2.50 дол.

Річна передплата для нечленок . . . . 3 дол.
Передплата в Канаді . . . . . 3 дол.
Піврічна передплата в ЗДА
й Канаді . . . . . 1.75 дол.
Річна передплата в Англії
й Австралії . . . . . 1 ф. ст.
Річна передплата у Франції . . . . . 800 фр.

OUR LIFE

VOL. X. FEBRUARY, 1953 No. 2.

Edited by Editorial Board

Monthly publication of the Ukrainian National
Women's League of America, Inc.

866 N. 7th St. Philadelphia 23, Pa.

Subscription in the United States for members
\$2.50 per year; non-members \$3.00 per year, half
year \$1.75. Subscription in Canada \$3.00 per year,
half year \$1.75. Subscription in England and
Australia 1 pound sterling, per year. Subscription
in France 800 francs, per year.

Entered as second class matter July 8, 1944,
at the Post Office at Philadelphia, Penna.,
under the Act of March 3, 1879.

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

КАНАДА:
Mrs. Lewka Romanyk
263 Russell Hill Rd.
Toronto, Ont.
Canada

АНГЛІЯ:
Mrs. I. Witoshynsky
30, Keighley Rd.
Bradford, Yors.
England

ФРАНЦІЯ:
Mme. O. Kolankovsky
32, rue Feutrier
Paris 18
France

АВСТРАЛІЯ:
Mrs. I. Pelensky
136 Forest Rd.
Arncliffe, N.S.W.
Australia

З М І С Т

Н. Іщук-Пазуняк: У героїчні дні Волині. 1	Що варити й пекти 16
О. Печеніг: Волинь 2	Н. Костецька: „Шуфлядка до печення“ 17
К. Ярош: Чому стільки жіночих органі- зацій 2	І. Савицька: Де подівся сніг? 18
М. Василів: Слідами молоді з-під Крут. . . . 3	М. С.: Сніжинки 18
О. Кисілевська: У п'яту річницю 5	Роляник: Розумний козел 19
С. Парфанович: У великому місті 7	рз: Про пса, що рятував дітей 19
О. Лятуринська: Дорогою скульптури 9	And still the hope survives 22
Із листів до редакції. Нові книжки 10	М. Z.: Olena Tetiha 22
І. Левицька: Двадцять літ праці 11	І. Книш: Жінка в національній консолі- дації 22
Н. Полонська-Моргун: Різдвяна подяка . . . 12	Л. Бурачинська: Після Різдвяних імпрез . . 24
Зірка: Чи дбаємо про наші вікна? 13	Із життя наших централь 25
Д-р Р. Сочинський: Що повинні жінки знати про пістряк? 14	Вісті з Централі 26
Українська вишивка: Настільник 15	При громадській роботі 27
	Ю. Писарева: „Політична помилка“ 32

Обгортку „Нашого Життя“ виконав мистець Святослав Гординський

У героїчні дні Волині

„Хоча б на годину пожити на волі в Україні, а тоді вже й умерти легко!“

Слова селянки з Волині.

Вона прадавня, вона відвічно українська, рідна душам нашим, пишно прибрана дарами матері-природи. Жили там люди за твердими моральними законами, що їх довгі віки вкарбували в душі, плекали рідні звичаї й давали вияв своїй радості і своєму горю у своїй пісні, у творах народнього мистецтва.

А потім усе змінилось. Загриміла буря та не та — послана Богом з небес. Це надлетів гураган, счинений ворогом-москалем під червоним знаменем. Волиняки знали вже його. Він же віками намагався приспати їх національну чуйність і коливався тоді в його вічно закритавлених руках двоголовий орел: потім на два десятки років появився ворог із білим орлом та намагався завершити діло попередника. Та дарма — чуйна душа народу не пускала ворога у свої глибини. І ось нова навала зі сходу. Ворог у сірій шинелі ехидно намагався проникнути в народню душу і заволодіти нею.

— Погляньте, куди пішли за спротив ваші брати з-над Дніпра! шипів підступно.

— Підемо їхніми слідами! — загриміла відповідь волиняка.

І пішли. Довгі валки авт, возів, саней, цілі ешелони поїздів — далеко у снігове безмежжя Сибіру або ж у руді казахтанські степи...

А ось — нова війна. Гураган змінив свій напрям — fuga віяла з заходу. Україною заволодили німці. І тут уже не було ехидного шепоту, брехливих обіцянок. Безпощадний чобіт західнього вендала топтав рідні простори, топтав життя лю-

дей, топтав їхні святощі, а їхне добро пожирив сам або вивозив у ненаситне нутро “Великонімеччини” Тоді то національний імператив, що вічно живе внаріж, велів волинському хліборобові стати воїном-борцем за свою свободу, а волинській селянці хороброю посестрою у боротьбі, а то й дійсною героїнею. Те ж саме пережило українське місто. Незабутній той день, коли на сторінці рівенського часопису “Волинь” появилася у статті письменника Уласа Самчука, що родом із Волині, знаменна парафраза Гамлетових слів: “Бути чи не бути?” У широких масах мало хто знав літературну генезу цього великого запитання, що ставить людина на грані життя і смерті; одначе і в найдальших закутках зрозуміли селяни завдяки національній інтуїції, що всі вони, що ввесь український наріж стоїть на грані життя і смерті. “Бути чи не бути?” І відповідь упала: “Бути!” Бути вільними або ж не бути взагалі!

Волинь запалала боротьбою, як ніч так день ясніла полум'ям пожарів. Народ кидав оселі, творив повстанчі загони, ішов на криваву зустріч із ворогом. А ворог шалів у залізній силі і в моральному безсиллі. Впродовж кількох годин вигибали лілі села Олександрівського, Острівського та інших повітів. Врешті здавалось, що море полум'я залило вже всю волинську землю. “Землі не дамо ворогові!” казав твердо волиняк і гинув на ній. Меотві відходили у вічність, у пам'ять чи забуття прийдешніх поколінь, а живі жили, жили і діяли. Клекотіло село і місто, смертоносна рука гестапівія простягалась по все нові жертви.

Ось надлетіла страшна вість: у Крем'янці німці розстріляли

др. Ганну Рощинську та її чоловіка д-ра Петра Рощинського. Вони були приятелями тих, що змагались за волю. Вони перевязали українському повстанцеві рану і їх убито за це... А ось друга вість: у Ковлі на старому цвинтарі застрілив гестапівець громадську діячку Лесю Підгірську. Вона піддержувала звязки з повстанцями і за те стрінуло її це... А ось третя вість: Вже взяли Тамару Мартинюк і її маму! Молоденька Тамара ще не зазнала життя, вона ледве готувалась зустрічати його, а тут її доля поставила перед обличчя смерті. Чи відчуло її дитяче ще ество жахиття смертної хвилини — ми не знаємо. Знаємо тільки, що коли вони поруч із матір'ю ішли у свою останню путь, вони ішли за Україну, мала бо Тамара нікого не видала з друзів своїх. У тому ж часі взяли др. Харитю Кононенко. Ішли запити, наближався останній день. Вона хоробро вмирала. У день свій смертний вона дала останній бій — за честь, за гідність українки. Світла пам'ять їм усім, що думали тільки про рятування друзів, які забували про себе, які вміли любити!

І так пішли многі знані і незнані героїні. Вони лишали криваві сліди своїх зболілих ніг на орошеній землі. Вони ішли у синю даль, запашним чебрецем вітер немов ладаном повівав їм у слід. Вони відходили і лишали нам, живим і прийдешнім поколінням неписаний заповіт великої боротьби за волю.

Ми твердо віримо: недалекий уже час, коли дзвін волі залунає із св. Почаївської гори і возрадує душі тих, що відійшли, вістю про завершену дію їхнього життя і їхньої смерті.

Наталя Ішук-Пазунок.

В О Л И Н Ь

Шляхи, шляхи, шляхи, шляхи...
Куди? Хто кінний ними їздив?
Втаїв зловіщо бір лихий
І причаїлись мурів різьби.

На камню крем'янім знаки:
Одна і друга, сотні близен.
Чиєї вправної руки?
Чийого певного заліза?

Тут, видно, гострий і твердий
Змагалися зо злою міццю.
Так, так! Смертельний був тут бій,
Тут меч шербивсь об крицю.

Шляхи! І розцвіт барвних смуг,
Ліси, поля, луги блакитні.
Під банею промінних дуг
Земля волога і вагітна.

На актуальні теми

ЧОМУ СТІЛЬКИ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ?

Голос Марії Стратієнко в ч. 344 1952 "Свободи" спонукав мене сказати оце пару слів на цю тему. Дійсно, чи є наявна потреба аж чотирьох окремих, але з подібним засягом праці жіночих організацій на терені Злучених Держав? Зупинюсь тільки над цим питанням, залишаючи відповідь на частину статті про участь жінок в політичному житті до окремої статті. При цім зазначу що стаття пані Стратієнко не є звернена до СУА, який, я певна, ніколи не пропагував розпорощення сил, а навпаки закликав та працював для об'єднання сил, вважаючи що сильна організація може виконати багато, або своїм впливом спонукати до виконання важливих завдань, наприклад в ділянці шкільництва і виховання нашої молоді.

На самім початку хвилі нової імміграції СУА заохочував на

сторінках "Нашого Життя" усе свідоме жіноцтво стати членом СУА та зокрема вітав з приїздом усіх чільних наших громадянок. Частина їх влилася в наші ряди. Коли ж поставали дві жіночі організації, то ми думали що це нове твориво розробить такі ділянки яких не опрацьовує СУА та допоможе розгорнути працю жіноцтва в усю ширину. На жаль, нічого такого не сталося. Іде аналогічна робота в усіх чотирьох організаціях, тут і там перехрещуються наші стежки чи вихоплюється ініціатива. Нічого нового не внесено, чого не робив би СУА. І соромно стає перед старими, вірними членками СУА, яких дивують ці новотвори. Бо всі ті фрази, як треба повчити американську українку, могли тільки боляче вразити тих жінок що своїм життям та працею вказали таку гідність та жертвенність.

Важко говорити тепер про злиття всіх жіночих організацій. На це треба часу доброї волі та вироблення платформи. Одначе я як довголітня активна членка найстаршої та найбільш численної жіночої організації в Америці, щиро вітаю всяку ідею співпраці жіночих організацій, якого покрою вони не були б. Гадаю що така співпраця була би школою толерантності одних до других та показала б що тільки у спільному зусиллі — давні іммігранти з новими — могли б гідно й успішно заступати українське жіноцтво.

Дай Боже, щоб така співпраця розгорнулася й обхопила кожную одиницю що досі ще стоїть осторонь!

Катерина Ярош
голова 20 Відділу СУА

Слідами молоді з-під Крут

(Трохи з історії Рівенської школи медсестер)

Крути залишаються в нас символом молодечого пориву. Вони завжди будуть прикладом того, як патріотична й ідейна молодь рветься до чину, як глибоко й віддано розуміє вона свою службу Батьківщині! На самому порозі життя не вагається принести його в жертви для святої мети.

Тридцять п'ять літ минає від тієї події. Від того часу маємо чимало прикладів молодечої посвяти. Та мало відома загальної історія школи медсестер у Рівному з 1941-43 років. А майже всі вони, зараз таки по скінченні школи (та й багато учениць, що ще не скінчили її), „втікли до лісу“, себто вступили в ряди повстанської армії, з якої живими видітались хіба одиниці... Як бачимо, й ці дівчата Волині пішли дорогою студентського куріння з-під Крут. Тому й варто зупинитись над історією цієї школи, що дала нам світлий приклад боротьби нашої молоді за волю, а в цьому разі — нашої жінки.

„Рівенську школу сестер і а-

кушерок“ зорганізовано восени 1941 року ще за влади Вермахту, заки ще встиг розвернути тут свою „катівську“ діяльність т. зв. „Райхскомісаріят України“ Коха, що, як звісно, містився в Рівному, та завданням якого було між іншим знищити також усяку освіту в Україні.

Треба згадати, що за більшовицької окупації Волині 1939-1941 років у Рівному зорганізовано „школу фельдшерів“, яка проіснувала коло півтора року й була повністю знищена війною 1941 року. Гострий, майже катастрофальний брак тоді на Волині санітарного персоналу (був вивезений більшовиками, частинно знищений німцями) та передбачувана потреба такого для своїх власних військових цілей застала керівництво здоровної служби в Рівному взятися негайно до організації такої школи. Пристосовуючись до своєрідних умовин та воєнного часу вироблено таку програму навчання й виховання учениць школи, щоби з них вийшла сестра-універсалістка, що

вміла б сама собі зарадити та часто заступити й лікаря, й акушерку, й гігієністку, а при нагоді чи потребі піти й до армії чи партизанки... Безумовно, що така сестра мусіла бути одночасно свідомою українкою та суспільницьки наставленою. Через це в програмі українознавчі предмети були заступлені дуже сильно, а з медичних дисциплін зверталось особливо увагу на проблему суспільних недуг у нас, дитячу смертність, та подачу першої допомоги, включно з акушерською. По скінченні школи мала вийти кваліфікована „сестра, акушерка й гігієністка“. Програма була уложена на 3 роки з тим, щоби практичні вправи відбувались не лише по шпиталях міста, але вліті, на вакаціях — також при сільських шпиталях та амбулаторіях. Ценз до вступу в школу — найменше 6 класів гімназії, а для 2-ої класи — один рік навчання передтим у фельдшерській школі. Першого року відкрили лише дві класи.

Початки школи були дуже тяжкі, бо бракувало всього — приміщення, викладачів, підручників... Місто Рівне було жорстоко зруйноване війною й краді будинки, що уціліли, були зарековані німцями. Через те на початках школа містилася в напівпригожих до вжитку будинках, які часом навіть не опалювались і як тільки їх, заходами самих учениць та персоналу, приводилося до ладу, їх зараз рековували німці. Отак у першу зиму школа змінила 4 рази своє приміщення! Щоби найти викладачів до школи та лікарів до шпиталів, директор школи їздив кілька разів до Києва та аж до Харкова, а частинно діставав їх на місці в таборах полонених, завдяки старанням бл. п. Хариті Кононенко, яка як діюча керівничка (організаційний референт) Червоного Хреста в Рівному мала доступ до тих таборів та яку, як відомо, за її активність восени

Українська школа медсестер у Рівному
У першому ряді викладачі школи, другий і третій ряди — учениці

1943 року німці розстріляли. Вона ж при У. Ч. Х. зорганізувала їдальню, де харчувалися безкоштовно найбідніші учениці школи сестер, та гуртожиток для них.

Майже всі учениці школи були з Волині, крім двох, що були — одна з-під Вінниці й друга, аж десь з-під Херсону. Бо треба сказати, що на цілу Україну (Райхскомісаріят) тоді було лише дві школи сестер, — оця в Рівному, й інша, в Луцьку. Здається, луцьку школу німці зачинили значно скоріше, як рівненську.

Весною 1942 року німці позакривали всі середні школи, крім фахових. До нашої школи був такий сильний наплив дівчат, що не могли прийняти всіх кандидаток. За пару місяців німці позакривали й усі фахові школи й тоді, мабуть, на одинокую ще середню школу в Україні, вдарив цілий навал молоді, бо це рятувало її перед вивозом до Німеччини. Із цих причин треба було відчинити ще дві нові класи. Та такий розрост школи дуже драгував німців, бо вони змагали до того, щоб більше цих учениць забрати до Німеччини... І вони рішили таки зліквідувати й її, хоч і поступово. Спочатку почали робити в якійсь невідомій цілі несподівані ревізії. Але, як тільки підходили до школи, учениці, як мухи — хто задніми дверима, хто вікнами, часом стрибаючи аж з другого поверху, розбігалися хто куди... Боялися, щоб підступом їх не забрали до Німеччини, як це вже робили німці де-інде. Тому німці не могли установити, як багато учениць є в школі, а адміністрація це число навмисно зменшувала. Але в жовтні 1942 року Медвідділ Райхскомісаріату зажадав спішно програму школи, а в листопаді заявив, що їм школи з такою програмою не потрібно, бо сестер є в Німеччині подостатком. Мовляв, як хочете, щоби школа існувала далі, зробіть її школою для санітарок, — найвища освіта, яку за німцями, могли одержати українки!...

Очевидно, що на таку пропо-

зицію не пристала ані управа школи, ані учениці. Рішено прискіпити якомога науку в школі з тим, щоби перевести іспити до Нового Року для 2-ої класи, а учениць після цього призначити сестрами до різних шпиталів, переважно на провінції, а іспити для 3-ої класи перевести після цього — в січні та лютім 1943 року. Все це вдалося виконати напів легально, використовуючи всякі хитрощі та наражаючись на великі неприємності, що в тих часах всі зводилися просто до розстрілу.

Успішно покінчило науку — себто 3-тю класу — 25 учениць, з яких було 17 українок. Майже всіх їх призначено на працю до різних шпиталів та амбуляторій Рівного. Багато учениць із 2-ої класи по іспиті призначено також на працю сестер, здебільшого на провінції.

Як відомо, Волинь була тереном найжвавішої діяльності партизанів, особливо від 1943 року. Коли весною 1943 р. „втїк до лісу“, як тоді казали, один із викладачів школи сестер та одночасно директор хірургічної лікарні в Рівному д-р С., він забрав із собою цілу сестерську хірургічну обслугу з оцих молодих сестер школи. З цього часу „тікання до лісу“ молодих сестер стало системою. Вони забирали з собою ще й інструментарій та аптеку лікарні чи амбуляторії, в якій працювали. Обласний лікар, він же й директор школи, на місце тих, що „втїкли до лісу“, послав нових сестер, знов постачав, оскільки міг щось видобути, ці шпиталі чи амбуляторії ліками та інструментами. Але за короткий час цей новопризначений персонал знову зникав...

Отак, ніби негально йшло постачання нашої партизанки окружним шляхом медичним персоналом та ліками!...

Трудно сказати, скільки всього пішло учениць школи „до лісу“. Напевно знаємо, що з 17 українок, що покінчили школу, всі пішли, крім трьох дівчат: двох із східних частин України та третя — місцева, що зараз таки по скінченні школи вийшла заміж за урядовця з Рівно-

го. Разом із сестрами-українками пішли „до лісу“ й дві місцеві чешки, їх товаришки по школі.

Гадаю, що значна кількість учениць з 2-ої класи, також пішла „до лісу“. Але багато з них, хоч і залишалися дома, проте була тісно повязана „з лісом“ і допомагала повстанцям чим могла: вони переховували в себе хворих та ранених, подавали першу поміч на місці, а часом привозили їх до лікарні в Рівному. Можна собі уявити, з яким ризиком були звязані всі оці услуги нашим повстанцям, бо ж за найменшу співпрацю з ними німці розстрілювали кожного. Часом вистачало їм найменшого поводу, щоби знищити й спалити ціле село! Така була тоді дійсність на Волині, про яку в Галичині тоді майже не знали...

Що сталося з ученицями школи, що пішли „в партизанку“ або так чи інакше з нею співпрацювали, ми не знаємо докладно. Але про перші жертви між ними ми довідалися ще влітї 1943 р. Здається, першою між ними згинула в околиці Кремянця сестра Федотівна, з одного села з-під Дермані, що першою ученицею закінчила рівненську школу. Перша учениця й перший з-поміж учениць приклад саможертви для Батьківщини! Говорилося ще тоді, в 1943 році, про кількох учениць школи, що згинули на північ від Рівного, але все це були лише чутки.

Та ми свідомі того, що багато з тих, що пішли „до лісу“, наклали головою. Занадто важка й затьжна боротьба розгорілась, щоби їм пощастило врятуватись. Та в вирішний момент, коли кликала їх повстанська армія, вони не питали про безпеку, про вигляди на поворот. Їх кликала Батьківщина в потребі й вони пішли слїдами молоді з-під Крут.

М. Василів

Життєпис Олени Теліги знайдете в книжці О. Ждановича: На зов Києва. Ціна 50 ц.

У п'яту річницю

ЖМУТ СПОМИНІВ ПРО КАТРЮ ГРИНЕВИЧЕВУ

Невже ж це проминає вже п'ятий рік з тої памятної хвилини, коли то у врочистий передріздвяний час 1947 року, рознеслася по скитальщині потрясаюча душу вістка: не стало найбільшої української письменниці останньої доби — Катрі Гриневичевої. На чужині, у підніжжі хмаросяглих баварських Альп, на Берхтесгаденському цвинтарі виросла дорога нам могила.

Й хочеться як жмуток квіття кинути в незабуць оцих кілька рядків дружнього, щирого спогаду.

Памятаю за останнього нашого спільного побуту в лемківському живці Криниці, пані Катря, прочитавши в „Громадяниці“ мій спогад присвячений памяті Ольги Кобилянської, сказала: — Ви, пані Олено, вірний друг! Колись, як мене не стане, скажіть таке тепло слово і про мене.

Тоді я зжахнулась! — Що ви, пані Катре? Ви ж молодші, здоровіші, бодріші тілом і духом

за мене. Це не мені прийдеться про вас, — а навпаки.

А все ж таки — дійшло до того. Чи пані Катря вимовила те слово у таку годину? Але тоді, ще ніщо не заповідало, щоб ці її слова мали стати дійсністю...

Наше знайомство було давнє. Почалося ще з 1912—14 років й зразу навязалася між нами тоненька ниточка симпатії, що згодом перемінилася в повну довіря приязнь. Перші зустрічі в „Жіночій Громаді“, в редакції „Дзвіночка“, а там затишна кімнатка письменниці при спокійній Мурарській вулиці й моя притулена до старинного Божого храму Волоської церкви, на Підваллі ч. 9.

Доля то розлучувала, відкидала на десятки, а то й сотні миль, то знов, наче пожалівши, разом зводила. Та ми не тратили себе з очей і знов себе віднаходили.

Час першої світової війни. Земля порита гранатами, покраяна глибокими окопами-ровами, щедро полита людською кровю. Наші сини в Українських Січових Стрільцях. Нас пориває з собою хвиля біженців-виселенців й прибиває до чужого віденського берега. А в Відні несподівана коротка зустріч при столі воєнної цензури. Але не встигла я відкрити пані Катрі гуманні сторінки тої загально зненавидженої роботи, як пані Катрі не стало. Як несподівано з'явилася, так нагло зникла. Замість неї карточка з табору виселенців із злопам'ятного Гмінду.

В нових умовинах життя відкривається нове поле праці. Мені — в Комітеті для помочі раненим УСС-ам та воякам, пані Катрі серед дітвори замкнених наче птахи в клітці, мучених голодом, недугами й тугою але непоборних виселенців. Короткі зустрічі, обмін думок, тривоги, і надій та непевности і вкінці з диму згарищ, з кривавих

Олена Кисілевська з Катрею Гриневичевою на проході в Жегестові

заграв, зійшло сонце волі, що підняло духа до самих вершин. Воскресення! Власна держава, боротьба народу в обороні її, а там трагічне розбиття всіх надій, задумів, плянів. Упадок, але не зломання.

Йдуть роки праці над відбудовою зруйнованого храму. Роки пильної праці над виплеканням сильного, невгнутого духа, що готовий до боротьби за права до життя вольного народу.

Для пані Катрі як письменниці — це найкращі роки розквіту її талану. „Непоборні“ це образ неподатности, твердості, невгнутости духа народу. „Шоломи в сонці“, за ними „Шестикрилець“, це наче прецінний образ нашої історії, вишитий працьовитими жіночими руками шовковими й золотими нитками. Ці дві історичні повісті коштували авторку роки дослідів і студій княжих часів.

У пляні дальші праці, а в тім друга світова війна з несамовитими переживаннями. Переселення з місця на місце перекреслило всі пляни. Переривають нитку розгорненої творчости. Та все таки пані Катря збирає, гromадить матеріяли, щоб їх використати й у слушний час вложити в нові твори й привести їх вольному народові на його нове господарство...

Посеред тієї бурі, що огорну-

У відпочинковому Домі Укр. Центр. Комітету в Криниці: У першому ряді по середині письменниця Катря Гриневичева, ліворуч її — авторка спогаду

ла світ, ми таки знаходимо себе. Ми переключаємося карточками так як тепер телефонами. Гало-Гало, пані Катре, ану озвіться! А де Вас шукати, пані Олено?

І все таки серед оглушливого воєнного грохоту, серед подій, що в шаленому бігу, розторощували все, що їм стояло на дорозі, ми знаходили благословенні хвилини передишки: поворот у рідний край й мила наша Лемківщина з красавичкою Криницею. Там у санаторії Українського Допомогового Комітету ми мали змогу побути кілька неділь і вперше зійтися близько під одним дахом.

Вона вмiла й любила розповідати, а я любила і вмiла слухати, не перебиваючи оповідання недискретними запитаннями. Наче барвні образки пересувались перед моїми очима дитячі, а опiсля й дiвочi лiта панi Катрi, на тлi гарного, старовиною освяченого Кракова. І припадкове пробудження національної свiдомостi, скрiплене знайомiстю з чорнооким юнаком Стефаником й наука рiдного слова, що її подавав вiн гарнiй неофiтцi з буйними золотими косами, що їх, як казав Стефаник, хочеться заплитати жемчугами.

А там свати приятеля батькiв зi Львова i скоре подружжя молодi Катрi з мало знайомим львовянином. Чи з любови? Хiба нi. Притягнула її, недосвiдчене дiвчa „незвичайнiсть ситуацiї“. І те, що вiн був українцем, і те що відкрилась змога побувати у Львовi.

Постать Стефаника і їхня дружба була все тiєю золотою ниточкою, з якою вязала панi Катрi найкращi спогади свого життя, що менi їх передавала. Спогади аж до останнiх лiт життя великого письменника, аж до тих часiв, про якi згадувала панi Катрi з мелянхолiйною задумою. Коли то посивiлий письменник вiдвiдував свою давню приятельку у Львовi і запрошував вiдвiдати його в Русовi:

— Пакуйте, пані Катре, в бесаги свою „шовкову драпку“ й iдте вiдвiдати старого приятеля в Русовi!

Одначе до тих вiдвiдин не дiйшло і взаемини зi старим приятелем якось так само недокинченi, як колишнi в лiтах молодечих. . .

Хотiлося б передати цi спогади в такому незвичайному видi й формi, як менi панi Катрi передавала. Але, на жаль, їх треба було б хiба стенографувати. Може для доповнення наведу ще кiлька виiмкiв iз листування панi Катрi, з яких можна хоч трошки пiзнати стиль її мови, а також довiдатися дещо з її воєнних переживань.

* * *

Уривок з листа 4. 12. 1943:

...Моя думка часто заторкає Замкову вулицю (Коломия), зневолює вiдгукнутися на неї, і ось Ваш для мене такий несподiваний та любий подарок, що його я в цю хвилину нiчим гiдним не пошаную. Але пождiть, мiй Друже, прийде пора.

Вi така вирозумiла, що моя мовчанка напевно Вас не так то дивує, коли подумати, про суворе теперiшне. Дав би Бог, щоб було недiйсне, це, будто І. В. — вдова? Не забуду, як мило мене вiтала при зустрiчах... Так, не забуду О. Телiги, як вiдвiдала мене в Краковi, лiтнiм вечором, разом з Євг. Маланюком, принесла китицю бiлих гвоздикiв, звязаним чимось дуже срiбним. Красуня це була тодi...

Вечiр, — сема. Свiт як чорнильниця, нiдної зорi. Може Ви в цiй хвилини думаете мiж iншим, що зо мною? А я така рада, що адреса Ваша така сама!...

* * *

З листа 1943 року:

...Тому зо двi недiлi була я в Болеховi у молодшого сина. Побачила внука, що ходить з оливцем і — пише листи, а ще й нарисуй йому все, що лиш де на свiтi...

На могилi Кобринської я молилася теж. Який чарiвний дар природи — смерть! Не болить... і — край.

* * *

Карльсфельд, 10. 11. 45.

...Мила посестро дорога, і в болю, що рве серце нiгтями, і в хвилини туманного Криницького

спокою. Хiба чуєте виразно, як я є з Вами і тепло обнiмаю Вас, нехай що нашi сльози мiшаються з собою? (Лист писаний на вiдомiсть про смерть її улюбленого брата, останнього iз семи, що їх мала).

...Подумайте, чи не мiстика це. Всiх моiх 7 братiв вимерли молодими або не старими, я найстарша дитина остала...

Григор помер маленький, Іван, сотрудинок перемиської катедри помер на тиф під час облоги Перемишля, коли йому було 25 лiт та полишив двоє маленьких сирiток. Богдан, український вояк, згинув від кулі при оборонi пошти у Львовi, Євген, 24-лiтнiй — розстрiляний у льохах ГПУ. Денис народний учитель і громадський дiяч, композитор і спiвак (Глуховецький хор у Львовi) помер у вiцi 58 лiт, Валерiян, адвокат у Надвiрнiй, маляр - iнтелектуалiст, згинув у шахтах Донбасу, замучений у 58 р. життя, а тепер помер Володимир, лікар, науковий експериментатор... Осталась одна Гриневичева з усiх —

А ось маленька вiзитова карточка з написом „Катрiа Гриневич“, — мабуть останнi лiтери, що їх писала письменниця у шпиталi вже на смертному ложi й яку передала менi через сина Ярослава:

Берхтесгаден, 2. 9. 47.

Моя дорога Приятелько!

Як дякувати Вам, обнiмати й словами, що Ви не забули і пам'ятаєте, що я тут. Цi 10 день — це мiсяцi, але хiба є змога, що змiниться. Бережiть серце дороге. Духовi і фiзичнi сили — це ж одно. Пишу на плечах (сестри) цi кривульки. Кохана, я з Вами блукаю щовечора пiд Вашi дверi. Першi жажливи днi за мною, тепер уже музики. Жаль, ох, жаль, що Ви за горами. Обнiмаю і дякую. Ваша нерозумна, що флiртує з птахами.

На адресi:

До Панi Кисiлевської.

Друком: Катрiа Гриневич.

А пiсля цього вже тiльки щораз гiршi вiстi й, укинцi, Катрi Гриневич не стало... Лишився сум, жаль і добрий сердечний спогад.

У великому світі

(Лист від подруги)

Переді мною лист. Великий, писаний широким Катриним письмом. Картки невибагливого, лінійованого паперу. Але: аж дивно, що в них стільки життя й змісту! Правда, Катрина мати письменниця і в неї великі очі, що ними пані Оля вмiла слухати. Слухати всіх, що заходили до її хати там, на горбковині середньої Личаківської. Але Катря не мала тоді часу слухати про життя інших. Вона сама жила. Вона була зайнята надмірно і коли появлялася вдома, а в мамі були гості, вона майже ніколи не заходила туди. Вона-агроном приїздила з поїздки змучена і поївши чогось, ішла відпочивати. А пані Оля слухала...

Якже давно, як неповторно далеко поза нами ті часи! Оце тепер Катря пише листа з далекого міста над берегами Місісіпі.

— Якщо маєте багато часу й терпеливості, прочитайте цього листа. В ньому напишу вам все про місто, де ми зустрілись з вами років два тому. Пригадуєте собі зиму в Мінеаполісі?

О, я нагадую собі її добре. Вона там така як і в нас. Пухкий, ласкавий сніг, любий сніг, розіскрений морозом. І повітря пахне свіжістю й іскринками, що сяють-брилянтують у сонці. І синява яка! Це канадійська зима.

— Цеї зими ваших приятельок — білок годувала пані Марійка. Вони безсоромні! Ви знаєте, вони стрибали з вікна просто до кімнати й господарили там під неприязність господарів. Раз навіть пірвали разок намиста та збили дзеркало. Потім Марійка випровадилась і догляд білок перейняв Михась і вони приходять до нас на подвір'я і до хати.

Білки! Вони були моїми приятельками тієї пустої й безвиглядної зими над берегами Місісіпі. Там був парк. Біля лікарні де прибирала Катря. Шукаю-

чи праці, я не раз заходила туди відітхнути та позбирати думки. І тоді білки опадали мене роєм, переводили контролю моїх кишень, дерли всі папірці і як тільки находили горішки прибирали найчудачніші пози й їли їх зі смаком. Одна така хитрунка сідала в мене на голові й лущивши горішки кидала мені лущину на ніс. Але спробували б ви рухнути одним мязем: зараз же оці звірки зістрибували й розбігались. Доторкнути їх ніяк не вдається, хоч вони в вас у кишени, і на колінах, і на голові.

Але лікарня ця, де мене не прийняли на працю і де працювала Катря прибиральницею, була жива й дійсна. Часом вдавалось мені побачити Катрю як звивалася зі щітками або мила вікна і тоді вона кидала мені поспішний кивок з-поза вікна. Часом знову Михась, Катрин син ковзався по льоду, що покрив одне з десятків тисячів озерець, що було в парку. Михась, що народився після того, як більшовики вивезли його батька кудись на Сибір. Цей блідий хлопчик, що знав і вірив тільки в маму.

Так, оце Катря прибирала в тій лікарні. Вона досконало визнавалася на різних родах щіток і мітел, порошоків до миття вікон та різних восків, що надають полиску підлозі. Вона хоробро виконувала свою працю і про неї говорила з таким самим інтересом (чи ж справді?), як про вирощування нових порід збіж чи курей, колись там вдома.

— Наші приятелі? Ну, з їх приязню! І що з них зробилося в такому короткому часі?! Вони змучені, запущені. Тужать за культурним життям та не в силі його повести. Інші потонули в свої земські блага й нічого їм не треба. Але єднає їх одне: всі вони жарікають на брак культури в Америці і безнадійність нашого життя тут. Пропозиції, що те або друге можна зробити вони відкидають як мячики. Їм немає як. Їх не побачите ні в бібліотеці, ні на концертах симфонічної оркестри, хоч тут виступають артисти світової слави. Про музеї вони „щось чули“, але не підуть навіть на дарові природничі фільми чи інші мистецькі, інколи на правду виняткові. Бі-

Хата в Володимирі Волинськiм

дні американські культурні працівники не лиш не мають щастя у своєї, байдужої, публіки але й у європейців, що „всихають за культурою“. Зате в нас імпрез трохі трапляється, але їхній рівень вам відомий та ще гірше з часом: вони починаються не швидше, як о восьмій годині ввечорі і ви сидите до дванадцятої, потім — як знаєте, місто дуже розлоге — милями до дому. Це все на те, щоб вам відхотілося йти на нову імпрезу...

— ...Я живу ще на старому місці. Воно має одну прикмету: тут немає надто багато сусідів. Таких, що приходять нарікати та пограбувати рештки часу, що вам залишився від тяжкої праці. Такого дорогого часу!..

Правда, правда! Михась стріляв колись з індянського луку до них — посміхнулась я.

— ...Маю кімнату з кухонкою і холодильником, меблі мої куплені за безцін у склепі уживаних речів, де ми колись ходили з вами. Помимо праці мій матеріальний стан слабкий. Кожна, навіть однотижнева, перерва в праці робить довг, що його потім тяжко вирівняти. Проте в цьому році я виповнила всі громадянські обовязки, передплачую майже всі журнали та постійно доповнюю бібліотеку Михася. Наперекір лиху стараюся купувати всі нові книжки, що появляються. Та нас таких не багато. Книжку Гуменної спровадила тільки я одна, а підручник української мови тільки трое людей, хоч з університетською освітою приїхало нас тут поверх сотні.

Спроварила я сюди кілька родин і допомгла їм влаштуватися, що коштувало теж грошей і сил. Тепер помагаю постійно трьом незнайомим в Європі: молодий чоловік із туберкульозом, самотна хвора, їй знищили родину. І родина з двох дорослих хворих і чотирьох дітей... —

Це неймовірно! — аж стрепенулась я. Як вона годна?!

— ...не диво, що сама холжу одягнена паршивенько й обмежуюся у всьому. Але маю задоволення. Працюю вже тепер „за

фахом“, а не при мітлі. Памятаєте ті великі елеватори за Міссісіпі? Там фабрика тіста і я працюю в лабораторії. Минувлий рік я там набідувалася тяжко: ненавиділи мене інші співробітники за роботящість, точність і знання. Мало не доби́ли мене. Та покинути не годен було хоч платня моя: 130 долярів на місяць і на нас двоє невеличка... —

Господи! І за тих 130 долярів ця жінка не лиш живе й виховує сина але й допомагає другим! — аж скрикнула я.

— ...Кинути я не могла, бо на фізичну працю вже не маю сили, а як тут з умовою працею та ще й для жінок — самі знаєте. Гірко я натерпілася, ноги в колінах пухнули, й покрилися жилами. Здавалось: от, от упаду. По році не видержала: пішла до шефа й сказала йому все, про умови праці та як мене там поневіряють. З місця помогло, тимбільше, що двох працівників відходило і вся праця звалилася на мене й другу молоду ще й несправну дівчину. Це змусило, мабуть, шефа за всяку ціну задержати мене й облегшити мою працю. І не поневіряє мене ніхто, бо нові сили, що прийшли без досвіду мусять ладнати зі мною. Праця — це досліди над технічними прикметами тіста. Я зробила багато уліпшень, що очевидно не числиться, тимбільше, що я не фаховий, а технічний робітник.

О, як добре, все таки, що Катря вийшла з пилу, щіток та стирок! — я втішилася.

— ...найгірше з моїм здоров'ям. Інколи почуваюся таки добре хвора, ледве лажу. Найгірше, що це помітно. Не хочу продовжувати ліків, що ви мені приписали, все ж остаточно вертаюся до них, як вже зовсім вибюся з сил. Найгірше, що немає коли спочити. Найскромніше ведена хата вимагає стільки праці, що для мене це вже абсолютно за тяжко. Окрім того Михась вимагає щопяз більше уваги. Він уже в шостій клясі, вчиться дуже гарно. вважають його за непересічного учня. Предмети вже має цікаві,

вчиться про атоми, хемічні сполуки, багато географії. Підручники тут дуже добрі, але він дослівно студіює кожну річ, читає маса лектури, рисує безліч мап, виголошує якісь реферати. Оце має про Пастера, тож працював завзято два тижні, ще й вісімнадцять ілюстрацій додав до викладу. Тепер йому мене дуже треба і я кидаю все, щоб мати час для нього. Разом читаємо, дискутуємо й збагачуємо себе. До того ж не занедбую українського, хоч на це все не стає часу. Здоров'я в нього паршиве, чогонебудь вибивається з сил, і стає аж прозорий. Та, все ж таки, буваємо систематично в музеях, інститутах, на всіх виставах образів і т. д. Відбули всі фільмовані опери та систематично слухаємо передачі університетського радіа, що надає клясичну музику... —

Так, Катря, як і Михась живуть понад стан і свої сили — я подумала. — Як тільки зможу напишу їй, що це на довшу мету неможливе без шкоди для здоров'я. Але ж живуть вони і Катря хоробро бореться з новим світом за старі культурні вартості. Боротьба нерівна, але ж яка вартісна!

— ...Як бачите: за багато маю того всього нараз. Але боюся, що мене може нестати, або що щось станеться і все це буде неможливе. І тому роблю все, що дасться. На читання, власне, не маю часу, тому шукую за винятковими книжками, що колись були недосяжні. Мова не робить мені труднощів. Ніколи в житті я не мала часу для себе, все без решти віддавала. Тепер краду тут і там хвилину на культурну книжку, та ще рідше на листування з душевно близькими людьми. То ж — не швидко напишу вам такого листа як оце тепер.

Але і я не написала. І в мене як і в Катрі надмір поточних злободенних справ. Врешті: Катря має свій шлях у житті. Вона виробила чи виборола собі його сама і якби воно не тяжко було самотній жінці — вона йде ним впевнено й сміливо.

То ж: з Богом, Катрусю і в добрий час, ішовши!

Дорогою скульптури

Із листування з Оксаною Лятуринською

Дорога Пані Редакторко!

Ви ж і вигадали на мене тортури! Дуже тяжко і боляче відповідати на Ваші питання, а вже зовсім неможливо мені дати короткі й річеві відповіді, як це личило б для публичного інтерв'ю.

— Якою памятаю волинську землю?

В „Материнках” і не шукайте її, це спогади раннього дитинства. Я лишила Волинь за перших років польської окупації, коли за збройний спротив сусідні села були випалені, стероризовані і всюди стояли польські військові залоги. Населення, досить інертне і вичікуюче за повстання Петлюри, тепер з великою тугою й вірою очікувало приходу отамана. Одне ім'я Петлюри враз стало багатозначним і рвалось із уст до уст як гасло, як готовість іти за ним. Ніхто не хотів вірити в кінець воєнних змагань і йшли неймовірні чутки про Українську Армію.

Тим часом легенди — „Петлюра під Зборовом”, „Петлюра під Збаражем” — ніяк не підтверджувались. Із Калішського табору йшли збігці — інтерновані уенерівські вояки, голі, босі, виснажені і з ними йшла безнадія. Збігців ми крили на хуторі від поляків якомога і щодня пекли свіжі паляниці, наділяючи порожні торби, і направляли в путь від села до села через знайомих селян. Не раз мені з сестрою приходилося удавати наївних інституток, іти на різні хитрощі, щоб відвести око наїхавших несподівано на хутір поляків; а в деяких загрозливих випадках просто відбирати з рук зброю, жартома глузуючи з польської лицарськості, що дозволяє знущатися над безборонними. Коли жартома чи справді польські старшини збирались арештовувати мене з сестрою і везти до свого постою, як трофей, ми певняли, що це був би надаремний труд, бо все одно напівдорозі нас ві-

дбють „гайдамаки”. І, дійсно, косі погляди наших поденників чи принагідно надійшовших хлопців зі села не обіцяли нічого хорошого. Польські старшини не здержувались до вго і, салютуючи, відійджали. А щоночі розташовувалась у нашій кухні і по стійках добровільна варта з обрізами й гвинтівками, охороняючи від повторних нічних розбійницьких нападів польських залог.

Коли тепер я згадую Волинь, я уявляю наших кремезних парубків як не з освяченим ножом за халявою, — обрізаном, готовим захистити від нападів не якихсь там хуторян, не яке там окреме своє село, а щось далеко більше, що вже тоді для них тайлось у слові „Петлюра”.

І мені було до болю соромно, ніби я ошукала найкращі сподівання, коли в 1929 році приїхала на літні ферії додому, як байдикуючий студент. Польська поліція шукала в моєму куфрі нелегальщини і сама собі не вірила, знайшовши лише цукерки. Господи, яка ж то слава йшла про українських студентів у Чехословаччині, коли запідозрювався кожний порух!

Мені ввижається, що й тепер Волинь чуйно і вперто очікує якихсь діл за кордоном від нас усіх і німотно питає: „Коли ж прийде Петлюра?”

І мені стає ще соромніше, ніж було колись, бути лише студентом, тільки будь-яким фахівцем, тільки обивателем, тільки благопристройним громадянином чужих держав. А вже ніяк не вільно бути хворою і безпорадною.

— Що повело мене в образотворче мистецтво?

Мабуть, призначення. Кажуть, талант завжди знайде собі дорогу до вияву. Мені прийшлося підсвідомо йти до того тяжко й химерно, хоч обдарованість проявлялась ще з раннього дитинства. Бувши вихованкою Острозького Братства,

я писала своїм подругам завдання з літератури і з малярства. Мої вірші деклямували на наших шкільних святах і літературних ранках. І не тільки подруги, а всі вчителі вважали мене „вундеркіндом”.

— Чому моя монументальна скульптура звелась тепер до дрібної ляльки і писанки?

Для ясности: починаючи з 1945 року, я зовсім перестала займатися скульптурою, хоч вважаю, що це мій головний „фах” і вроджений. На це склалось багато причин: брак відповідного приміщення, матеріялів, вічний хворобливий стан здоров'я і вічна потреба витрачати час на якусь іншу пильну працю. Треба додати до того ще ту „многість” інших талантів і зацікавлень, що унеможлиблювала скупчення на одному. Але скільки пропало б надаремно мого віку хоч би по шпиталях, коли б я, не можучи взятись за скульптуру, не бралась за щось інше з тієї „многости”.

Будьте запевнені. Найбільша покара для мистця — незмога взятись за сородне для душі. Працювати ж доривково? — Чи сприймете, коли скажу: занадто мені дорога скульптура, щоб партачити її будь-як. Треба їй, як і кожному мистецтву, віддатися сповна, „жити” нею повсякчасно, щоб могли дати щось творче, інакше пощо б? Хіба для замилування ока деяким нашим снобам, яким усе одно яка річ, щоб лиш це підпадало під шляхетну назву „скульптура”.

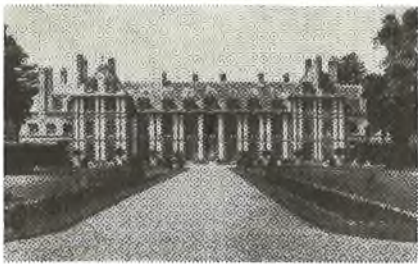
Лялькарство, писанкарство, кераміка хоч і не належать до монументального і чистого мистецтва, можуть мати свої мистецькі осяги і не треба їх підцінювати. Залежить, які проблеми собі ставити. Якщо лише колюєш і наподоблюєш — ясно, це не є жадна штука.

Між іншим, за писанку, за кераміку я хапнулась тут не так довго, як за „бизнес”. Але конкуренція дешевої япон-

Із листів до Редакції

Наш Захист у Франції (Уривок із листа)

Надсилаю Вам фото з нашого захисту для старших віком українців та грузин в Абондані. Дня 25 листопада було офіційне відкриття (ми почали приймати людей вже 7 липня). А тепер зїхалися французькі достойники та й наші представники. На обороті картки прочитаєте "меню", яким ми приймали цих гостей. Це не захист, а одна мрія. Чудово все оборуудвано. Будинок купило ІРО, а мені

доручено займатися прийняттям наших стареньких, допомогати їм роздобувати потрібні документи, а також старатись у французької влади за призначення цих кандидатур й за згоду префектури платити за цих людей.

По французькому закону всякий старий емігрант, що прожив у Франції менеш року і має 65 літ, має право на державне утримання. Отже по ці-

ської кераміки й неохота американської публіки сягнути глибше в кишеню поза кілька центів призводить мій „бизнес“ нінащо. До всього: мені вже час упорядкувати вартніші речі.

— Чому я взагалі люблю наше народне мистецтво?

Мені чудно, як його можна не любити, той вияв творчого генія українського народу. Він мене чарує з дитинства і здається такий рідний і близький ніби це я сама уклала першу пісню, зліпила божка, добрала кольори й знаки до писанки. А перший, хто вщиплював у мене ту любов, був мамин культ українських звичаїв і пісень.

лій Франції збираю наших людей і полагаджую їм папері. Приходиться багато писати й їздити, а що це почесна праця, то треба знайти час і для заробітку. Але хоч це дуже трудно, то Господь допомагає мені в праці і дає мені силу все це виконувати. Маю велике задоволення, коли вдасться мені через усі труднощі провести наших стареньких до спокійного життя в нашому Абондані. А боротися приходиться з префектурами, бо вони завжди хотять влаштувати наших людей у дешевших французьких захистах. От тут треба їм писати й доказувати, що ми не хочемо щоб наші люди жили серед чужинців, а щоб були разом серед своїх.

Є. Прокопович
Париж

Збереження дівтори

Прикро мені, що мушу звертатись до Вас із такою справою. Та стаття Марії Пастернакової в ч. 1, 1953 "Діти на роздоріжжі" осмілила мене до того. Це було саме те — чого шукаємо й прагнемо — ми, батьки й учителі. Здорові, критичні думки й реальні поради у веденні нашої дівтори.

Натомість зовсім не погоджуюсь із становищем Софії Парфанович у її статті "Ми й Америка" в ч. 10, 1952. Це можливо, що оточення впливає на нашу дівтору. Та ми саме й є від того, щоб цьому протиділати, а не витворювати якийсь "американсько-український стиль" нашого життя. Що доброго може вийти з такої сполуки? І чи може "Наше Життя" пропагувати таке, коли авторка заповіла ще цілу низку, як вона каже "синтез і аналіз"? Мені здається, що вона повинна залишити це педагогам, які краще поведуть нашу дівтору. А сама повинна зайнятись своїм лікарським фахом чи Бойківщиною, яку вона так гарно описала.

Ілля Г., Нью Гейвен, Конн.

НОВІ ВИДАННЯ

Докія Гуменна: Мана. Повість. Українсько-Американське Видавниче Т-во. Нью Йорк 1952. Серія художньої літератури ч. 1. Ст. 98. Ціна 1.50 дол.

Цією "Маню" принесла авторка читацькій публіці велику несподіванку. Після широкоепічних "Дітей Чумацького Шляху" — струнка, глибокопсихологічна картина. Зв'язкість її побудови, чіткість її статей це нові прикмети, що їх не можна було сподіватись після хронікарської розповіді "Дітей"

Можливо, що часово "Мана" й постала скорше. Та не важний тут хронологічний порядок, а осяг. Оця спростога зосередиться на душевних переживаннях осіб, перехристити їх шлях, довести до зудару й розвязки в досконалій формі. Може й навмисне авторка нехтує тлом, відкидаючи всяку зайвину. Середовищем стають другі люди з докілья, що правлять водночас за контраст.

Юлія Отава і Сергій Михайлович, це люди, що виростають понад підсовітські будні. У них жевріє іскра якогось горіння й кожне живе нею на свій лад. Воно закінчується так, як повинно бути з людьми, що переростають своє докілья. В одного катастрофою, а в другого визволенням. Напруга їхнього зудару їм до того допомогла.

Думка декого, що повість не передає вірно "середовища", або що її постаті "не українські", являється дивною в такому насвітленні. Мистецька туга Юлії дихає мрійністю української дівчини, а відданість Сергія своєму завданню окрилена запалом наших борців за справу. Л. Б.

ІЗ КОНЦЕРТОВОЇ ЕСТРАДИ

У жовтні виступила в Вінніпегу молодша співачка Леся Зюбрак, що студіює спів у консерваторії в Торонті.

Кол. співачка віденської опери Л. Німців відспівала на святі в честь Лесі Українки в Рочестер, ЗДА, пісні потетки музики Д. Січинського.

Двадцять літ праці

(Із ювілею 24. Відділу СУА в Елизабет, Н. Дж.)

Дня 20. жовтня 1932 р. в Елизабет, Н. Дж., зібрались жінки, щоб оснувати своє товариство. Надали йому назву „Українське Жіноче Товариство“, а заснували його, „щоб зорганізувати жінок і дівчат, а потім брати живу участь у народній роботі“. Так звучить перший протокол організації.

До першої управи увійшли: пп. Марія Полевчак, голова, Анна Горин, заступниця, Анна Генега, касієрка, Анна Слободян, заступниця, Леся Кінаш, секретарка, Марія Кіценюк, заступниця. Організаторками були: пп. Анна Горин, Анна Слободян, Марія Могила і Марія Кардаш. Наставничка: Текля Кошишин.

Вже пів року пізніше змінено назву товариства на „Дочки України“, а дня 30. березня 1934 ухвалено вступити до Союзу Ураїнок Америки.

Коли б хто спитав, що зроблено за тих двадцять літ, треба би довго розказувати. Безліч імпрез, допомогових акцій та виступів не змістилися б у короткій доповіді. Згадаю тут лише найважливіші, що визначились у нашій роботі.

Пошана до пам'яті жінки-героїні виявлялась щороку в папахі за Ольгу Басараб та академії її імені. Заклики наших освітніх установ у краю знаходили в 24. Відділі щедри пожертви. Влаштування Дня Матері впровадив Відділ СУА в місцевості, виступаючи збірно в часі Служби Божої. Також виступи перед американським світом були успішні: вже два рази дістав Відділ нагороду за строї під час свята 4. липня, а на виставі ІВКА особливе вирішення за печиво.

Також у громадському житті Елизабет бере Відділ живу участь. Він є членом філії УКК і місцевого Народного Дому. Кожна імпреза чи кожен громадський виступ в Елизабет не обходився без співучасті на-

ших членок, що несуть увесь тягар гостин та збірок.

Та крім цих реальних позначок активності, хотілося б відмітити з нагоди ювілею — що було внутрішнім поштовхом до створення товариства та які осяги дало воно самим членкам. Згуртувались у ньому жінки, що не тільки почували себе українками, але й бажали виявити це

Голова 24 Відділу СУА в Елизабет, Н. Дж. п. Марія Полевчак

патріотичним ділом. Вони не питались, чи буде їм за це нагорода, чи признання, а прикладали своїх рук усюди, де було потрібно. Довголітня спільна праця зблизила їх до купи, згорнула їх в одну родину. Разом переживали радісні хвилини в житті, але й ділились горем, що навістило ту чи іншу членку. Товариство стало їм за Батьківщину, яку покинули багато літ тому.

У цій праці 24. Відділ дружньо співпрацює із 28. Відділом у Ньюарку, переводячи спільно деякі акції та імпрези.

Головою товариства є впродовж 19 літ п. Марія Полевчак, що й тепер очолює його. У 1941 р. вона через велику ро-

динну трагедію відмовилась служити громаді, але тепер провадить Відділ далі. Цю милу й тактовну громадянку знає й цінить весь Елизабет. Вона доказала свою свідомість також у особистому житті. Виховання, яке дала своїм дітям, зберегло в них живе зацікавлення українськими справами. Її син, одна з чільних одиниць серед американсько-української молоді, тепер очолює Лігу Молоді Північної Америки.

До теперішньої управи належать: пп. Анна Гнатюк, місто-голова, Ірина Левицька, секретарка, Марія Грета, касієрка. Контрольну комісію творять п. п. Анна Кемко і Марія Луняк. Делегаткою до Нар. Дому є п. Анна Гнатюк, до філії УКК п. Марія Мудра і Марія Хитра. Відділ об'єднує тепер 75 членок.

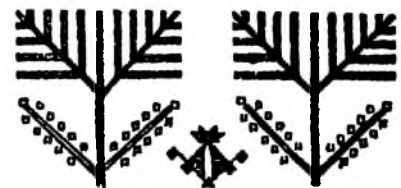
Ірина Левицька, секр.

ШИРА ПОДЯКА

Пересилаю мою ширю й сердечну подяку всім, що привітали мене з Різдом Христовим та Новим Роком. Рада я була численним привітам організацій та моїх друзів і знайомих. Зокрема прохаю Його Експеленцію Кир Ізидора, представника УН Ради д-ра Степана Витвицького та провідницю Пласту К. Паліїв прийняти вислів моєї подяки.

Жіночим організаціям Англії, Аргентини, Бельгії, Канади, Німеччини, Франції й Венесуелі, що так тепло привітали мене, радіовисильні Голос Канади та всім співробітницям радіопередачі СФУЖО кличу шире спасибі! А всім моїм друзям і знайомим, що відгукнулись тисну дружньо руку за шире слово привіту!

Олена Кисілевська

Різдвяна подяка

Збірковий пункт Комітету „Мати й Дитина“ в Ютиці цього року перевів знов Різдвяну кампанію для залишенців. Окрім збірки одягу й харчів, вислав також грошовий подарунок захистові для старих у Дорнштадті, де, як відомо, проживають наші залишенці. Нещодавно наспіла точна листа розподілу грошей та подяка від проф. Наталі Василенко-Полонської, яку ми прохали зайнятись розподілом:

Дякую дуже Вам і в Вашій особі Комітетові „Мати й Дитина“ за Різдвяне привітання і з свого боку висилаю Вам і Комітетові свій привіт, побажання дальшої успішної праці й щирю подяку за пам'ять про мене. Я високо ціную Вашу увагу, що зокрема важливе в умовах нашого життя, так ізольованого від цілого світу.

Минулого тижня на моє ім'я прийшло повідомлення від Союзу Українок Америки, 57 Відділ, Ютика, Н. Й., (п. Володимира Величко), подарунок 100 дол. (418 н. м.) для роздачі найбільш потребуєчим. Із залученого протоколу побачите, як намагалися ми встановити, кому саме слід

видати гроші. Всі уповноважені будинків заявили одногосно: Тільки всім порівну! Внаслідок цього розподілу припало всім по 4.50 н. м. Я все ж таки виділила 4 особи найбільш потребуєчих. Нас трьох — представник ЦПУ-ЕН, мій чоловік та я не взяли нашої пайки. Дальше збори передали в моє розпорядження по 9 пф. від особи, що дало ще один пайок. Цю суму 22 н. м. ми розподілили додатково між п'ять найбільш потребуєчих.

Всі ми приносимо щирю, сердечну подяку за подарунок збіркового пункту в Ютиці. Ми дуже зворушені правдиво-сборницьким ставленням українок-галичанок із Ютики до нас придніпрянців. Це свідчить про те, що ми перш за все українці. Повірте, тепер коли короткозорі політики з запалом намагаються розділити нас, викопати між нами „духовий Збруч“, страшніший за матеріальний — це має величезне значення. Я щаслива, що так сталося на Різдво, коли „Бог предвічний народився“ й „нова радість стала“.

З глибокою пошаною

Н. Полонська-Моргун

ІЗ КОНЦЕРТОВОЇ ЕСТРАДИ

Співачка Євгенія Зарицька, що в листопаді обіжджала з концертним турне Північну Африку, відвідала українську громаду в Бен Метір. Тут в окремому концерті дала зразки свого вміння та високої музичної культури.

На концертному вечорі в Новому Ульмі, що його влаштували українці у грудні для німецької публіки, виступила співачка Ганна Ширей із низкою пісень. Між ними відзначилось особливо гарно віддане „Аве Марія“.

У тому ж часі відбувся в Ньюарку, ЗДА. концерт українських пісень і арій оперової співачки Гільдани Зятик. Її дзвінкий меццо-сопран і знаменита інтерпретація полонили присутніх. Програма була виповнена тільки творами українських композиторів.

ЗРАЗКОВІ ДИТЯЧІ ІМПРЕЗИ

У Нью-Йорку, великому нашому центрі, йдуть також найкращі спроби розважити українську дитвору. У грудні відбулись тут дві цікаві імпрези й кожна на свій лад підійшла до цього завдання.

Балетна школа Валентини Переяславець виставила Миколаївський вечір п. н. „Бабусина казка“, де в оповідання старенької бабусі вплетено гри снігом, опис засніженої природи та прихід св. Миколая.

Пласт м. Нью-Йорку враз із Укр. Катол. Ветеранами влаштував дитячу виставу „Баль у княжни Сніжки“, де масовою участю дітей у гарних костюмах вивів постаті з української історії.

Постава обох імпрез вимагає окремого обговорення.

В РОКОВИНИ ВЕЛИКОГО ГОЛОДУ

У січневому числі не пригадували ми нашого заклику через надмір святочного матеріалу. Та вже наближаються роковини цієї великої катастрофи, що її пережив наш нарід. Знов думки наші спрямовані туди, де ще видніють могили жертв цього часу. Знов вертаємось у споминах до цього часу, що переорав нашу країну горем і лихом.

Починаємо друкувати спомини вчительки із східних земель, Юлії Писаревої п. н. „Політична помилка“. Тут змальовано простими картинками те лихоліття, що наближалось нечутними та грізними кроками до кожної української сім'ї. Зворушливо вірно передані почування жінки й матері, що не може захистити свого родинного вогнища перед наступом голоду.

Пригадуємо й надалі тим, що це пережили — відтворити це! Списати у формі спомину чи нарису свої спостереження. Та й не тільки те. Нам треба навітлити весь страдальний шлях української жінки в підсоветській дійсності. Тому кожне переживання, кожен досвід може дати цінний матеріал.

Пригадуємо ще раз цей обов'язок і закликаємо до участі в конкурсі. А роковини великого голоду нехай послужать ще одною причиною — виступити перед чужиною з доказовим матеріалом.

До виховних референток

Нещодавно розіслали ми на адресу голов і виховних референток плян праці Виховної Комісії при СФУЖО. Цей плян подає наші напрямні на найближчий час та вимагає тісної співпраці всіх виховних сил. Звертаємо увагу на це й прохаємо подати свої пропозиції і завваги. Однак найважливіше — це виповнення економічної анкети, яку ми залучили. Цією анкетною збираємо матеріал для реферату на конгресі Світового Союзу Матерей (М. М. М.) у травні ц. р. в Брюсселі.

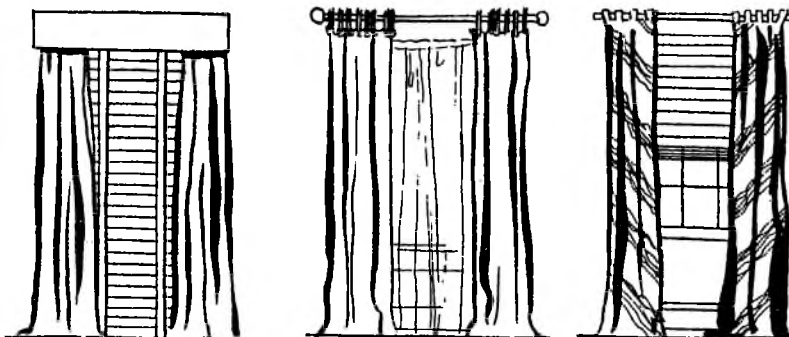

У нашій хаті

Чи дбаємо про наші вікна?

Ще й як! Не тільки чистимо й миємо їх карколомним зусиллям. А в першу чергу хоче-

Торік подавали ми зразок сіткових завісок, переволіканих вишивкою. Це гарна розвязка,

Драперії завішуємо на великих вікнах і дверях. Вгорі вони викінчені карнізами або збирками.

мо завісити їх. Бо від завісок починається прикраса нашої хати.

Та це не є єдиним завданням завісок. Правда, вони мають відгородити нас від зовнішнього світу, берегти нас від прохуду та палючого сонця. Отже мають завдання цілком практичне. Та все ж маємо до завісок також інші вимоги. Щоб вони прикрашували кімнату.

Бо й справді це вони можуть. Велика площа тканини, що обмежує або пропускає світло. Які можливості колірив, яка чудова сполука світла й тіні!

І справді, є безліч розвязок на те. Найпростіша — це білий мушлін, або біла сітка, що спливає згори до низу. Вона не боронить доступу світла, але вона вливається якоюсь м'якою струєю в кімнату. І тільки підкреслює, розяснює головний кольор у ній.

У жовтні м. р. виступила на музичному вечорі Спілки Українських Науковців, Літераторів і Мистців в Буенос Айрес співачка Едді Сапрун із піснями Брамса, Степового і Штогаренка.

що надає кімнаті рідної закраски. Завіска перекликається з

килимом на стіні, чи подушкою на тапчані. А легкість її не спляняє світла, що просвічує й крізь вишиваний взір.

Є ще третя форма завісок, що її стосують при великих вікнах. Це є драперії з важкої тканини, що обрамовують вікно з обох боків, а часом і зверху. Бувають доповнені легкою сіткою, що звисає на самій віконній шибі.

Для драперій текстильний промисл випрацював велику кількість тканини. Цікаво переглянути в великих магазинах, що саме приносить сучасна хвилина. Є розкішні важкі шовки, вовняні рипси, легкі кретони й тяжчі полотна. А між тим знайдеться часто й наш текстильний мотив. Зразки наших верет та вишивок входять поволі в широкий світ.

У продажі знаходиться льняна тканина з мотивом української церковної вишивки. Вона виконана у двох відтінках синьої, брунатної, червоної або золотисто-жовтої краски.

Що жінки повинні знати про пістряк?

Про пістряк (рак) розповсюджені серед загалу дуже різнобарвні, нераскрайньо суперечні, поняття, які межують іноді з наївністю, а то й забобонами. Хоч медицина впродовж довголітніх, впертих дослідів не зуміла вияснити деяких важних фактів про пістряк (напр.: причини його поставання, тощо), все таки удосконалила методи його розпізнавання та лікування.

Пістряк — це грізна недуга. В одній Америці вмирає від неї понад 200.000 людей річно. Трагізм цих цифер збільшує обставина, що скількість жертв могла б удвоє, а навіть утроє поменшати, коли б загал зрозумів, що **пістряк можна вилікувати, коли його завчасу відкрити.**

Треба знати, що пістряк спочатку дає **незначні симптоми**, а то й взагалі ніяких. Біль появляється звичайно у пізніх його стадіях, коли вигляди на вилікування мінімальні. З цього наука: **не сміється чекати на біль!**

Для вилікування пістряка існують сьогодні три **одинокі**, науково признані методи: **рентген**, (проміння ікс), **радіум** і **хірургія**. Ще ніхто не вилікував пістряка таблетками, еліксирами, електричною струєю, чи магнетизмом. Той, хто це обіцяє — шарлатан і дурисвіт, який бажає збагатити на людській недолі. Коли якась жінка твердить що її врятувала тубка чорної масти, її недуга не була пістряком, а витвором її фантазії.

Пістряк може розвиватись на кожному органі людського тіла, та найчастіше він постає у шлунку, кишках, на шкірі, печінці, а у жінок на грудях і уразі (матці).

Здоровий розум наказує, щоб кожна жінка слідкувала, чи часом у неї не появляються ознаки пістряка. Їх небагато, і їх

Про гігієну полового життя поінформує вас книжка С. Парфанович „Чоловік та жінка“.

легко запам'ятати. Найголовніший симптом, що може бути проявом пістряка уразу, — це **нерегулярне, невияснене виділення (витік), або кровотеча** із статевих органів. Пістряк грудей звичайно починається **маленькою грудочкою, згубінням або ж виразкою** (ранкою), яка не гоїться. Зміна обрису, різниця рівня (одна грудь вище другої), заглиблення у шкірі, втягнення грудної бородавки до середини, чи ж ненормальне виділення з неї, можуть бути віснунами пістряка. Помітивши таку ознаку, треба негайно звернутись до лікаря. Не слід при тому попадати в страх, паніку, чи робитись гіпохондриком*), який в найменшому, не раз уявленому, недомаганні вбачає пістряк. Ціла низка неповажних недуг може також викликати подібні симптоми, а лікарський досвід вчить, що приблизно тільки у **одному** з десяти випадків поставання гудзів на грудях трапляється пістряк. Ясно, що краще дев'ять разів помилитись, чим один раз занедбати злоякісну недугу.

Регулярні відвідини лікаря, раз, або ще краще двічі на рік, навіть у відсутності якихсь симптомів повинні стати розумною звичкою кожної жінки у віці понад 35 років. При такій нагоді можна знайти пістряк у самому зародку, запевнити його повне вилікування, а тим: **врятувати життя**. Матеріальна неспроможність не повинна бути перешкодою, бо коли у когось не стати на приватного лікаря, може звернутись до спеціальної клініки, чи осередку для дослідження пістряка, що існують сьогодні у кожному більшому місті, де ви знайдете недорого, а навіть цілком безкоштовну лікарську опіку.

*) **гіпохондрик** — людина, яка має смертельну тривогу у відношенні до здоров'я, часто зеднану з уявленою чи удаваною недугою і менше або більше виявленою меланхолією.

РАДІОПЕРЕДАЧІ СФУЖО

Радіовисильня Рим передала від 5. листопада до 5 грудня такі авдіції з рамени СФУЖО:

“Шляхом героїв”, із життя УПА — Олена Кисілевська, “Проблема жінки під советами” — аналіза умовин життя і праці, “Завдання української жінки” — гутірка про виховання молоді, “Олена Пчілка, мати Лесі Українки” — характеристика матері й гром. діячки.

У перший день Різдва Христового передав Голос Канади привіт п. Олени Кисілевської, голови СФУЖО в Україну разом із привітами о. дра Кушніра від Комітету Українців Канади та дра С. Вітвицького від УНРади.

ЗІЗД ЛІГИ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК

У половині грудня відбувся в Едмонтоні зізд Братства Українців Католиків (БУК) і Ліги Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ). На зізд прибула голова ЛУКЖ п. Марія Дима з Вінніпегу. Зіхалося 56 делегаток із провінції Алберти і Бр. Колумбії. Наради ЛУКЖ тривали цілий день 11 грудня й про їх перебіг подамо окремо. Ввечорі на бенкеті промовляла п. Марія Дима. Другого дня на спільній нараді всіх делегатів прочитано доповідь п. Ірини Павликовської про народне містество.

Головою ЛУКЖ західнього екзархату вибрано п. М. Савчукевич.

ІЗ ДОПОВІДЕЙ

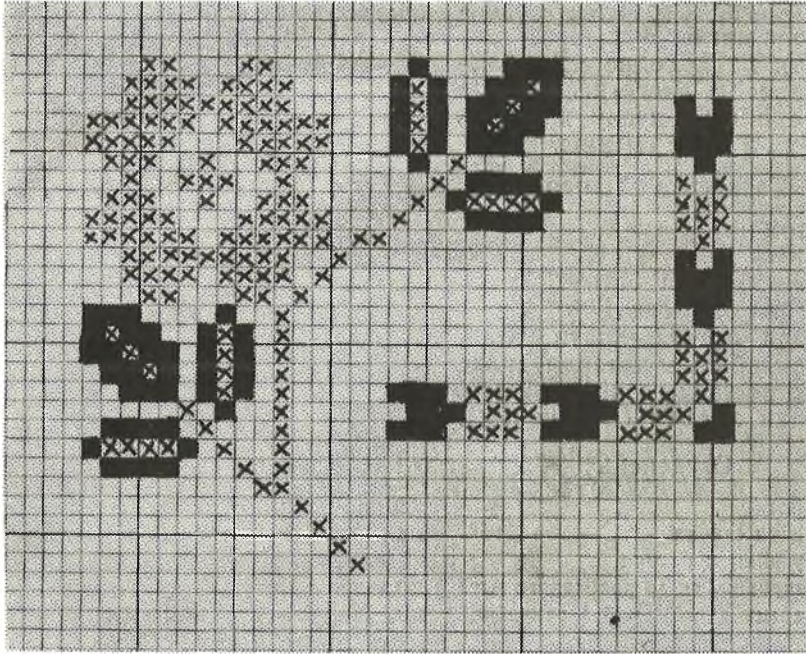
У листопаді прочитала п. Л. Вітошинська на вечорі Спілки Українських Науковців, Літераторів і Мистців у Буенос Айрес доповідь п. н. „Панорама Парижа“. Доповідниця дала характеристику цього світового центру, в якому прожила кілька літ.

У грудні виступила у рямцях віча, що його влаштував Комітет Українських Демократичних Організацій м. Нью-Йорку, п. Мілена Рудницька з темою „Позиції української демократії та її завдання“. Між іншими точками вона домагалась також більшої участі жіноцтва в політичному житті.

Українська вишивка

ВЗІР ДО НАСТІЛЬНИКА

Хрестиковий взір взятий із жіночої сорочки на Бойківщині. Виконаний у двох кольорах, чорній і червоній (ч. 321).

Вустановий взір із тією квіткою можна замовити за надісланням 10 ц. поштовими значками.

ДЕКОРАТИВНІ ТКАНИНИ

для прикраси нашої хати

проводить

КООП. "БАЗАР"

822-823 N. Franklin St.

Philadelphia 23, Pa.

Накривала на ліжка у стилі верет 9.95 дол.

Драперія з полтавським узором 1 ярд 2.95 дол.

Сітка на завіски 1 ярд 79 і 89 ц.

ВИШИВАНИЙ НАСТІЛЬНИК

(Власність п. Володимири Ценко у Філадельфії)

Невеликий настільник без серветок може стати прикрасою гарно накритого стола. Підбираємо гарно розміщене вишиття, що не завдало б нам багато роботи.

Поле настільника обведене вузьким взірчиком так, що творить порожню середину, (де звичайно щось ставляємо на столі) і прикрашений край. По цьому краю покидана "бойківська квітка", як зветься загальною цим любленим взір. Треба уважно упорядкувати їх, щоби квітки було уложено з кожної сторони в іншому напрямку.

Товченики вепрові

Потрібно на 4 особи:

4 кусники свинячого мяса враз із кісткою
сіль, перець

Приготовлені кусники потовкти. Пекти просто під вогнем (broil) у долішній засувці кухні впродовж 2 хвилин, а потім 4-5 хвилин на 500°. Коли рум'яні з одної сторони, обернути на другу. Посолити й додати трошки перцю. Вибрати на полумисок, а подіравлену бляшку полити пів шкл. води, нехай сплине в долішню посудину. Цією підливою полити товченики.

Подавати з бурячками.

Січеники баранячі

Потрібно на 6 осіб:

1 ф. мяса від шинки
4 грінки хліба
сіль, перець
2 зубки часнику
4 ложки тертої булки

Хліб розмочити й видушити з води. Додати до меленого мяса, посолити й поперчити та вимішати з розтертим часником. Виробити подовгуваті січеники, обтачати в булочці і сплющити на грубість $\frac{3}{4}$ інча. Добре розігріти посудину у долішній засувці печі. Не давати товщу. Уложити січеники в певній віддалі. Пекти 2 хв. при найвищій температурі, потім 4-6 хвилин на 500°. Обернути й повторити те саме на другу сторону. Вийняти на полумисок і подавати з помідоровою підливою.

Цей спосіб приладжування особливо годиться до баранини, якої товщ є тяжче стравний, а мясо дуже смашне.

Шинка варена

Потрібно:

1 шинка зі шкіркою

До варення шинка мусить бути зі шкіркою, бо мясо обгорнене товщем і шкіркою, не ви-

варюється. Перед тим спробувати кусник чи не надто солона. Якщо так, тоді можна намочити на ніч у холодній воді.

До варення залити шинку водою, щоб мясо зовсім вкрила. Варити около 20-30 хвилин на фунт ваги. Спробувати вилкою, чи м'ягка. З виваром відставити на холодне місце, нехай зовсім вистигне. Шинка втягає в себе певну кількість вивару і є дуже смашна.

Татарська підлива

Потрібно:

4 ложки майонезу
 $\frac{1}{2}$ шкл. сметанки
1 ложка муштарди

Добре все вимішати. Коли хто не любить муштарди, може дрібно посікти до підливи малі огірочки з оцту (корнішоні).

Студенець

Потрібно:

4 ніжки свинячі
2 кусники курятини
закришка, як до росолового мяса
перець англійський і звичайний
кусник лаврового листка
2-3 зубчики часнику

Помити ніжки і залити зимною водою, нехай закипить. Тоді вкинути почищену закришку і приправу. Варити на легкому вогні, курятину додати пізніше. Варити так довго, аж мясо буде зовсім відставати від костей. Тоді злити росіл, мясо вийняти і відділити від костей. Мясо укладати в салатириці. Окремо втерти часник, вкинути до росолу й процідити росіл на уложене мясо. Коли прохолоне дати до леднички, щоб застигло.

Печеня з баранини

Потрібно на 4-6 осіб:

$1\frac{1}{2}$ ф. баранини від шинки
2 зубці часнику
2 ложки муки
1 лавровий листок
кілька зерен цілого перцю
3 ложки товщу
1 склянка води

Мясо почистити. Часник почистити, посікти і розтерти із сіллю. Натерти мясо часником і обсипати мукою. Товщ добре розігріти й вложити на нього мясо. Додати приправи. Часто

поливати підливою. Коли зрум'яниться, підлити водою. Пекти спершу на 400 ст. впродовж 30 хвилин, а потім на 350 ст. дві години.

Паприкаш із телятини

Потрібно на 4-6 осіб:

$1\frac{1}{2}$ ф. телятини
1 ложка муки
сіль, паприка
1 ложка товщу
1 зубець часнику
 $\frac{1}{2}$ л. води
 $\frac{1}{8}$ л. квасної сметани
зелена петрушка

Телятину помити, пократити на кусники й обсипати мукою. Добре розігріти товщ і підсмажити на ньому мясо, щоб було рум'яне. Залити водою, додати сіль, дрібно січений часник, паприку і зварити на легкому вогні, прикривши посудину, аж буде м'яжке. Розколоти сметану, додаючи трохи підливи з мяса. Залити сметаною мясо й добре вимішати. Перед подаванням додати дрібно січеної петрушки. Подавати з кашами, або з макараном.

Волова печеня з начинкою

Потрібно на 6 осіб:

3 ф. мяса
1 ложка масла
1 цибуля
До начинки:
2 цибулі
2 ложки тертої булки
1 ложка масла

Мясо побити, посолити і покласти на розігріте масло й обрум'янити з обох сторін. Потім вкинути цибулю, покращити на кружальця і душити під покривкою одну годину, доливаючи час від часу дрібку води.

Дві цибулі втерти на терці, дати ложку масла, терту булку і добре перетерти. Мясо вибрати на кружок, пократити в тоненькі скибки і що другу перекарати до споду. Накладати начинку в нерозрізані до споду розрізи і стулювати їх до купи. Вложити ще раз до ринки і душити ще пів години. При кінці посипати злегка мукою і підлити трошки води, щоб утворилася підлива.

Подається до того картоплю і душену капусту.

„Шуфлядка до печення”

Зясувавши коротенько в попередніх числах головні засади приладжування м'яса, насувається потреба приглянутись, як приладжують м'ясо у країні, де тепер живемо. Печення м'яса на волні є тут дуже поширене. Тому пригляньмося докладніше до цієї таємничої „шуфлядки” внизу печі із подвійною бляшкою, яку підсуваємо то вище то нижче вогню.

Магічна шуфлядка — це поворот до первісного печення, це неначе печення на рожні. Заки ще вложимо туди м'ясо, запалюємо вогонь та добре нагріваємо посудину. Не даємо зовсім товщу, навпаки, горішня бляха діркована на те, щоби обтоплений товщ із м'яса спливав у долішню посудину, а м'ясо припікалось без товщу.

Це один із дуже раціональних способів приладжувати м'ясо. Бо м'ясний білок, запечений із товщем на поверхні (товченики, битки) належить до тяжко-стравних сполук, а при печенні уникнути цього можемо

Температура такого печення мусить бути висока та час печення короткий — 7-10 хвилин на одну сторону, так само на другу. Коли хто бажає, щоби зберігся в середині кривавий сік, вистачить по 7 хвилин на обі сторони. Грубший кусник треба пекти трохи довше. Процес печення при 500° початкової температури стинає першу верству білка. Творюється біла поволока і всі м'ясні соки задержуються всередині. Змягшення м'ясних тканок під впливом високої температури відбувається скоро. Це велика прикмета приладжування, бо знаємо, що короткий час печення, то більші відживні вартості даної страви.

В такий спосіб можна приладити всі роди м'яса у менших чи більших, не надто грубих скибах. Коли вже прирум'янили м'ясо з обох сторін, опісля можна його легко посолити, а хто любить, то й поперчити. При кінці печення поливаємо по горішній блясі трошки води, яка

спливає в долішню та з товщем творить підливу. Усі роди товчеників (телячі, свинячі, воліві), приладжені так, мають знаменитий смак.

Так ось раджу приглянутись таємничій „шуфлядці” та попробувати приладити раз м'ясо на лад первісного печення. Воно має свої корисні прикмети.

Час печення м'яса під вогнем (broil)

Волове (steak)	
грубий на 1 інч	12-15 хв.
грубий на 2 інчі	20-60 "
Товченики (chops)	
баранячі	10-12
воліві	12-15
свинячі	12-15
телячі	10-12
Шинка (краяна скиба)	
груба на 1 інч	20-25

Наталія Костецька

ІЗ ГОСПОДАРСЬКИХ ТАЙН

Свята вже за імами. Коштували багато труду й хвилювань, а навіть сліз зприводу невдалих пампушків, чи коржиків на торт. Та буфети й гостини ще не проминули. Тому й хочу подати тобі кілька своїх завваг.

Білок із яйця, що свіжо вийняте з леднички, не дається добре вбивати. Тому треба піддержати його в кімнатній температурі, а коли спішишся, тоді занури його на хвилину в теплу воду. Шум значно скорше уобється.

Американська мука трохи інакше препарована, як було колись у нас. Тісто з неї скоро рідне і через те постає невдале печиво. Тому треба пам'ятати, що тісто треба місити завжди трохи густіше, як ми це привикли робити.

Біла склиця з тростинового цукру, (а такий уживаємо здебільшого в ЗДА) не вдається за нашим давнім приписом. Склиця не затримується, спливає з торта. Щоб її зціпити, треба сполучити густо зварений соковик (сироп) із шумом із білка, вливаючи його тонкою струєю та вбиваючи. Така склиця чудово покриває.

Хоч ти давня господиня, але новоприбула й може ці вказівки тобі стануть у пригоді. Галя

Росолове м'ясо

Потрібно на 4 особи:

2 ф. волового м'яса
закришка (петрушка, морква, ¼
волоської капусти, корінь або
біло салери, цибуля)
сіль

М'ясо помити. Якщо бажаво мати добрий росіл, тоді заливаємо його зимною водою, а коли залежить на добром м'ясі, тоді гарячою. Почистити закришку. Цибулю припекти злегка, тоді росіл має кращий смак і гарну, золотисту краску. Коли вода закипить, вкинути закришку і звільнити вогонь. Росіл повинен дві години легко кипіти. Шуму не збирати, бо він потім легко осяде. Коли готове, вийняти м'ясо. На росолі заварити галушки. М'ясо покрити на скибки. До нього годяться різні підливи та цвікли чи огірок.

Святкові приписи знайдете у книжці „На сторожі культури”.

Оріховий пиріг

Потрібно до тіста:

1 горня (кап) муки
¼ палочки солоного масла
сметанки до замішування

До начинки:

6 яєць
1 горня (кап) цукру-мучки
½ ф. мелених оріхів
¼ чарки руму або чарка вина

В муку кроїти дрібно тверде масло, вимішати і влити зимної сметанки так, щоб було вільне тісто. Вимішувати ножом, а тільки на кінці сформувати його рукою. Замішене тісто дати до леднички.

Вбити добре жовтка, потім дати цукор і терти добре, щоб було пухке. Вбити шум із білків і вимішувати з жовтками на перемину з оріхами. При кінці влити рум або вино.

Розтачати тісто, лишаючи кусник на прикриття. Тонкою верствою тіста виложити високу тортівницю, спід і краї і влити туди начинку. Зверху прикрити пиріг теж тістом. Пекти годину на 350°

Іванна Савицька

ДЕ Ж СНІЖОК?

Ой, сніжочку білесенький, упади!
Вкрий доріжку, подвірячко і сади.
Ой, морозе, ти з дітками не жартуй,
Нам віконця узористо розмалуй!!!
Та не слуха тої мови білий сніг.
Він на північ, у Канаду аж побіг...
І морозу ще не видно на шибках,
Якже ж дітям санкуватися на санках?...
Якже ж ковзати по кришталевому льоду,
Як тут вітер теплий віє на біду...

Обізвався сірий зайчик до діток:
„То нічого, що не сипле в нас сніжок.
Від морозу — в лісі горе і біда,
Зимно в хаті, та ще й їстоньки нема...
І горобчикам, без снігу краще жить...
Жабка легше люте горе переспить...
Білка рада, по гилляці плиг, та й плиг...
Навіть суслик відпочити добре встиг...
Ще часочок і крізь шибку, до вікна,
Засміється теплим сонечком — весна!!

МАТЕРІЯЛИ ДЛЯ ДИТЯЧОГО СВЯТА ШЕВЧЕНКА

знайдете у збірниках

“СОНЯШНІ ДНІ” 30 ц.

“ВЕСНА” 50 ц.

Упорядкувала Марія Юркевич

Замовляти в Централі СУА

Довповнюйте бібліотеку
вашої дитини

НОВИМИ ВИДАННЯМИ!

У видавництві

Євшан-зілля —

Івасик-Орлик 40 ц.

Юрій Тищенко —

Казка про горобця, славного
молодця 40 ц.

“Базар” —

Для малят — про звірят 60 ц.

ПРО КОТИКА

Котик, коточок
Заліз у куточок
Зловив мишку за хвосточок...
— Чи самому їсти?
Чи дитинці нести?
Сам разочок укушу
І дитинці занесу.

СНІЖИНКИ-ПУШИНКИ

Кружляють сніжинки, мов легкі пушинки,
Виводять в повітрі веселий танок.
А діти маленькі, веселі й раденькі,
Біжать до повітки шукать саночок.
— Мерщій же до гурту! — Мартуся скликає, —
Петрусь із санками уже на горбі!
І Катря свої також підтягає!
Ой, весело ж буде! Побачите всі! —
Ожив наш горбочок від гамору й сміху,
Санчата вдолину, мов птахи, летять.
Василько і Джані усім на потіху
У сніг обкачали маленьких дівчат.
— Я вас не боюся! — гукає Маруся
І кличе до себе маленьких подруг.
Гуртом як взялися, в Василька впилися
Та й в сніг із горбочка хлопчину — бабух!
І жарти веселі на мить не вгавають,
Сніжинки в повітрі ведуть свій танок,
Вже вечір надходить, додому гукають...
— Добраніч! А завтра усі на горбок!

М. С.

РОЗУМНИЙ КОЗЕЛ

Випав перший сніг, почалось полювання.

— Треба й мені пополювати! М'яся захотілося! — каже Лис-Денис і, облизавшись, пішов лісом. Наглядів Козла. Пустився просто на нього, та в Козла швидкі ноги: схопився і втік. Засоромився Лис-Денис та й сів міркувати, що йому далі робити.

— Ось що я зроблю! — каже. — Покличу Вовка Неситого до спілки. Удвох певно Козла вполюємо, не допоможуть йому скорі ноги.

Як загадав, так і зробив. Пішов до Вовка Неситого. Вовк радо погодився. Пішли разом полювати. Побачили Козла, підкрались до нього — один спереду, другий ззаду. Лис його налякав, а Козел побіг просто на Вовка і спіймався.

Бачить Козел, що біда, стоїть та й плаче.

— Чого плачеш? — питає Лис-Денис. — Боїшся вмирати?

— Ні, не боюсь! — відповідає Козел. — Я тільки журюся, чи по правді ви обидва з Вовком поділитесь моїм мясом.

— А вжеж, що по правді! — заговорили враз Лис і Вовк. — По половині!

— Я думаю, що то не буде справедливо! — каже Козел до Лиса. — Ви, пане, мене перші побачили, вам належить більша частина, а Вовкові — менша.

— Правду говориш! — при-такнув Лис, не спізнавшись на Козлових хитрощах.

— О, ні! — заперечив Вовк. — Козла спіймав я! Мені припадає більша частина.

Лис спротивився: — Вибачай, куме! Якщо б я не наглядів Козла і не нагнав його до тебе, ти б не був його спіймав.

Вовк розсердився: — Що за нісенітниця! Якщо б я не спіймав його, даремні були б усі твої старання...

Отак вони посперечались, а далі стали битись. Б'ються, гризуть один одного, аж потімлені і подряпані попадали на траву. Розглядаються, а Козла вже нема... Поки вони бились, Козел утік.

Роляник.

ДВІ СЕСТРИ

Оттепер пройшла морока:

Білобока сорока

Десь далеко побула

І, гасаючи по вітру,

Дуже загадочку хитру

На хвості нам принесла.

— Слухай, каже довгохвоста,

Загадка моя не проста,

Розгадай і не хитруй.

Не між птахами літають,

А між вами проживають

Всім надиво дві сестри...

На світ разом народились,

Одинакові на вид.

Одна другу доглядає,

Одна другу обмиває,

Так, як добрим сестрам слід.

Де одна, там друга буде,

І усюди добрі люди

Звикли бачить їх обох,

Як одна чого не вдіє,

І пороблять діло вдвох.

Стануть їсти — знов любота:

Одна ложкою до рота,

Друга хлібця подає.

Одна другій догоджає,

А не так, як скрізь буває —

Це моє, а це твоє.

Одна робить все смілише,

І поше, і напише, —

І НЕ Й

У ночі в нас у садочку

Побував химерний гість,

Він прибрав в намисто біле

Наші яблуні, всі шість.

Розгубив він срібні іскри

По зісохлій по траві,

Помережав мережками

Огорожу при рові.

І тепер садок зів'ялий

Мерехтить немов христаль,

А гілки кущів троянди

Наче шати пишних краль.

Каже мама, що Іней це,

Лютої Зими синок,

Так прибрав у білі дива

Тихо ніччю наш садок.

Ніна Мудрик

Умудряється усяк;
Друга рада б, та не вміє,
Мов соромиться, не сміє,
Мабуть їй судилося так.

Хто вони і як їх звати,
Треба, діти, розглядати,
Щоб сороці догодить;
А то тая джеркотуха
І всесвітня брехуха
Нас і справді, пристидить.

Л. Глібов

Про пса, що рятував дітей

У великих містах при пожежній сторожі тримають псів, що вміють вишукувати і рятувати людей. їх використовують, коли треба рятувати з вогню малих дітей. Буває, що діти під час пожежі ховаються з переляку десь у куток кімнати і мовчать. Тому пожежникам тяжко серед диму найти дитину. Тоді пускають на розшуки пса, він винохує, де сховалася дитина, хапає її за одяг зубами і витягає з вогню. Таким способом один пес, якого кликали Боб, урятував у столиці Англії, Лондоні, щось дванадцяттеро дітей.

Одного разу там загорівся дім. Коли приїхала пожежна сторожа, коло дому бігала в розпачі жінка, гірко плакала й казала, що в кімнаті залишилася її дворічна донечка. Мати хотіла вбігти до середини дому, але вже горіли сходи і не можна було вийти нагору. Пожежники випустили на розшуки Бо-

ба. Боб кинувся в двері й зник серед диму. За хвилину вибіг із дому і ніс малу дівчинку, яку держав зубами за суконку. Мати кинулася до дитини, плакала з radoщів і оглядала донечку, чи не попекався. Пестила на переміну то доньку, то її рятівника, Боба. Але пес іще чогось вивирився з рук до дому, що горів. Пожежники подумали, що ще хтось із людей лишився в домі, і пустили Боба. Боб хутко вскочив у двері й за хвилину виніс з пожежі велику ляльку, що виглядала, мов дитина. Пожежники не могли вдержатись від сміху, але найбільшу радість виявляла дівчинка, що й її ляля врятувалась від вогню. Вона схопила Боба, й почала щиро його голубити. Тепер уже Боб не знав, чим він більше заслужився: чи тим, що врятував життя дівчинці, чи тим, що виніс з вогню ляльку.

(Подав рз)

Морквяний носик

Маленькій Маряночці було дуже весело. Приїхав дідусь у гості і вона з ним виліпила з снігу гарного сніговика. Очі зробили вони йому з вуглинок, уста з куска червоного буряка, але найкращий був носик! Вони зробили його з моркви: такий до-овгий, до-овгий! Довго вони його ліпили. Ручки в Марянки померзли, час був уже вечеряти й дідусь забрав її до хати. Захід став червоніти і поки вони повечеряли з дідусем, стало вже темно. Марянка погралася ще трохи новими іграшками, що привіз дідусь, але з думки не сходив сніговик. Який же він гарний! Цей морквяний носик такий довгий, довгий! Бабуся намалювала їй сніговика, Марянка сама теж робила спроби малювати, але прийшов час лягати спати. Вже в одній сорочці підбігла Марянка до вікна й довго вдивлялася в темряву, щоб ще раз побачити лютого сніговика. Спатки так хотілося, але в очах в неї все стояв сніговик, коли вона їх заплющувала...

Раптом почула Марянка, що вона вже не в ліжечку, а надворі. Як чудово! Місяць ясно світив, сніг на полі і в городі блищав різнокольоровими вогниками. Ввесь облитий блакитним місячним світлом стояв милий сніговик. Коло нього ворушилось щось темне. Марянка подумала, що то може їхня киця, але потім зауважила, що вушка дуже довгі. Та це зайчик! Що він там робить коло сніговика? Марянка підійшла тихенько і дивилася. Зайчик став на задні лапки, а передніми намагався схопити сніговика за ніс. Хотіла було Марянка крикнути на нього та не змогла, а зайчик простягав лапку і знову спускав її. Боявся взяти морквяний носик. І раптом дивне стало: сніговик заговорив.

— А ти чого, зайчику, по полях бігаєш? І що тобі треба тут від мене, чого ти мене шарпаєш за ніс?

А зайчик так перелякано склав лапки та благати став:

— Не сердься, сніговику, я не

хотів би тебе кривдити, але вдома в мене голодні зайчата. Всі запаси ми вже зїли, на полі нічого не знайду, бо глибокий дуже сніг. Подаруй мені свій носик, сніговичку! Це буде гарна вечеря для моїх діточок.

Задумався сніговик.

— Як же я зостануся без носика? Що ж мені завтра скаже маленька дівчинка, що зробила його? — Зітхнув та знову звернувся до зайчика:

— Бери мій носик, зайчику. Я вже й так буду. Зате твої діти не будуть голодні!

Марянка тихенько стежила, що буде далі. Зайчик простягнув лапки, витягнув носик — червону морквинку, вклонився низенько сніговичку і побіг швиденько до ліска, що червонів на обрії. Видно, що там була його нора. А Марянка тоді не втерпіла, підбігла і стала просити:

— Сніговичку, підем і ми до зайчика в норку, подивимось, як він там живе.

Сніговик покивав головою, ніби погодився їхати до зайчика. І раптом десь взялися санчатка з парою оленів. Сніговик взяв Маряночку на руки, сів до санчат, гукнув до оленів і вони швидко полетіли по полі. Як добре було їхати! Вгорі над ними, як птах летів місяць, а зірочки срібні ніби танцювали в колі. З-під копит оленів вилітав жмутами пухкий сніг, але зовсім не було холодно. Дзвіночки на шиї в оленів гарно дзвонили.

Не оглянулася Марянка, як вони приїхали до заячої норки. Ввійшли вони в двох із сніговиком до норки й побачили всю заячу родину. Гарненькі зайчатка! Пухнаті, сіренькі, а очка так радісно блищали. Вони дуже тішились з морквинок. А сніговик без носика стояв і посміхався. Скоро морквинці настав кінець — всю згризли зайчатка. Вони подякували мамі-зайчиси та сніговику за смачну вечерю.

— Час нам вже їхати додому, — промовив сніговик до Марянки. І Маряночка пома-

хала своєю рукавичкою зайчаткам. Коли вони вже сіли до саночок, крикнула: „Прощайте, мої сіренькі, я ще вам принесу їсти!“ І знову полетіли вони по полі з сніговиком. Вітрець лоскотав обличчя, сніг блищав під місячним світлом, а дзвоники дзвонили, дзвонили все голосніше... Стала дрімати Марянка в саночках... Та один дзвоник задзвонив раптом дуже голосно... Вона відкрила очка. На полиці в куточку голосно дзвонив годинник. Це тато вставав, вибирався на роботу. На дворі вже розвиднялось. Ніч минула.

А деж зайчик? Де сніговик?

Зірвалася Марянка з ліжечка, хотіла до віконечка підбігти, подивитись та матуся не пустила.

— Холодно на дворі, одягнися, тоді будеш дивитися.

Марянка швиденько вдягнулася, вмилася, проказала молитву, поснідала, взула тепленькі чобітки та накинула козушок і побігла дивитись на сніговика. Стояв він, як і вчора. Навіть носик морквяний був на місці. Що ж це таке?

Побігла додому Марянка та розповіла свою пригоду мамусі..

— Це тобі все приснилося, моє дитятко. Але правда, що зайчикам тепер погано. На полі нема нічого, щоб вони могли їсти. Візьми кошочок, позбирай до нього всякі рештки ярини, а я ще принесу з пивниці кілька морквин та й віднеси це й поклади на городі. Зайчики прийдуть та зїдять це все, — сказала мама.

Маряночка так і зробила. Тільки кошочок поставила коло самого сніговичка і, коли ставила, то тихенько йому сказала:

— Бачиш, сніговичку, не журись, носик тобі залишиться і зайчики не будуть більше голодні.

І видалось Маряночці ніби сніговичок легенько посміхнувся та ще й кивнув головою.

М. Наркович

UKRAINIAN WOMAN

OUR ENGLISH COLUMN

AND STILL THE HOPE SURVIVES

Our native land is wide, rich and beautiful. Vast fields, villages in bright orchards. Gardens add to florid embellishment. The blue sky in Ukraine is enchanting and bewitching. Ukrainian evenings were pictured by poets, and famous author Mikola Hohol exclaimed: "Oh, you have never seen the Ukrainian night." The air in Ukraine is salubrious and balmy, villages and towns seem dreaming of the great past of the country and of a better tomorrow.

But what about the people? They do not enjoy the beauty of their land. They are not free, they are subjugated by the Russian communists, and are fearfully poor. Work under bolsheviki is compulsory, under stern control by the government, but the workers exist like beggars. They have to wear shabby clothes, to starve, and live in cold huts. They are not permitted to change their work, to move to another place, to strike, or to ask for better pay. Those unwilling to submit to terroristic regime are either executed or sent to Siberia to work under worst conditions in slave labor camps. Millions are engaged in slave labor, and hundreds of thousands are dying every year of exhaustion and starvation. The people live in constant fear.

The same nightmare spreads likewise to other countries wherever the communist terror crosses the border.

Still the Ukrainian people, as well as other subjugated peoples, did not accept willingly the Russian communist regime of terror and are opposing the force with force since the first day of invasion of their country. During the first years of occupation there were large Ukrainian insurgent armies which were fighting the invaders valiantly, until they were completely exhausted. But during

World War II the Ukrainians again formed their large insurgent army, widely known as UPA (Ukrainian Partisan Army). This army was a serious threat to Soviet invaders, and it is well known that several years ago Moscow had to conclude a separate understanding with Poland and Czechoslovakia to combat the Ukrainian partisans fighting for freedom of their native land. Yet even the regular armies of the three countries under communist regime were not able to wholly destroy the Ukrainian insurgent army. Because as the frightful oppression continues so emerges anew the rejuvenated armed opposition.

This is a desperate struggle of the people who are determined to shatter the fetters and to live as a free and independent nation. Only the faith in God and His final decision for the good of humanity sustain the brave Ukrainian people under unspeakable conditions.

The Ukrainian woman is suffering doubly for she is forced to sacrifice her children to the worst enemy of her people and human race. And the children are forced to hate their mother who hates the hated regime.

The Ukrainian woman, the mother and the sister of the insurgents who are suffering and enduring inhuman physical and mental tortures, is praying to Almighty God that His kingdom come to the poor, the starved and oppressed, and His will shall be done on earth.

The Ukrainians hope, even though against hope, that the Lord's will shall be done some bright tomorrow, that ray of hope for freedom shall come from the lands of the free, as there must be, under God, the end to the enthronement of the evil, and the resurrection of the reign of good.

EDUCATIONAL COMMITTEE

In 1951 the World Federation of Ukrainian Women's Organizations (WFUWO) had instituted as its section an Educational Committee in Philadelphia consisting of educators, pedagogs and mothers. Its aim is to assist the mothers in their educational task.

Ukrainian mothers are scattered all over the world. They encounter great difficulties in their new surroundings. The Educational Committee is investigating these new conditions through gathering of reliable informations which in turn are given to the persons desiring such instruction. The committee is conducting special conferences on these topics and is also arranging personal consultations. It likewise presents its ideas to the public through the press.

LITERARY EVENING AND MEMORIAL TO MRS. JULIA SHUSTAKEWICH

Detroit's season of concerts, musicals, and various programs has been in full swing. The last Sunday of February has been set aside for a special program of music and literature commemorating the renowned poetess and writer "Lesya Ukrainka." Part of the program will be devoted to the memory of the late Mrs. Julia Shustakewich, a charter member of the Ukrainian National Women's League of America in Detroit, and its first national President. This program will take place at 5 in the afternoon at the new International Institute of Metropolitan Detroit, and will be sponsored by the Ukrainian Detroit Cultural Club and also Chapter 37 of the Ukrainian National Women's League of America, which chapter bears the name "Lesya Ukrainka," and of which Mrs. Shustakewich had been a member since its existence.

OLENA TELIHA

Like a spark ignited from heaven she came in sight in a rainbow, only to be trampled upon by the brutal boot of the Gestapo.

This is the story in a few words of a young Ukrainian woman, the poetess Olena Teliha.

She hailed from Kiev, the capital of Ukraine, ardent and fleet like the wind of Ukrainian steppes. She was small in stature but what a dynamic spirit! Like a medieval sword in its thrust, only it was a friendly reach.

Teliha became alert and stirred to desire for action when very young. When communist Moscow invaded Ukraine in 1919, she escaped with her parents to the West, her father had been a member of the government of the Ukrainian People's Republic.

Olena Teliha was subsequently studying at Podebrady near Prague, Czechoslovakia, where she was married. Later on she moved to Warsaw, Poland, where she started her literary work. The great idea was burning in her heart, the ardor for struggle for independent Ukraine.

Years passed, but great events were not coming. Events that in spirit the youth and elevate them like sails lift the boat on a vast sea.

And then came the year 1941 when the German-Russian war broke out and the Germans invad-

ed Ukraine. In the autumn of 1941 Kiev fell. At that time Olena Teliha arrived there illegally. She headed the Association of Ukrainian writers and was editing a magazine entitled Litaury. Nothing could retard her in her efforts to surmount every obstacle.

She could not believe that the end may approach here, in Kiev, where she had just arrived after such long waiting and yearning. She did no wrong, committed no crime. She only loved her Ukraine and its capital. She came to devote her endeavor to work of art. The art, the literature is God's gift, why should one go to prison for serving it!

But she did not have to wait long, for she was arrested in February 1942 and a few days after was executed together with her husband, Michael Teliha.

It seems as though she did not believe she was to die. And die she did not, for her spirit, her example of devotion to the great ideal survives in the hearts of Ukrainian women and men.

COMMUNIST UNIVERSITY FOR FATHERS

The communist newspaper Radyanska Ukraina reports that a university for fathers has been opened at Kharkiv, Ukraine. This school's object is to instruct the fathers how to bring up their children in bolshevik doctrines, which proves that the communist government failed in indoctrinating the fathers.

THE ANTI-RELIGIOUS PROPAGANDA IS FAILING

The Russian communist daily Komsomolskaya Pravda reports of a religious marriage ceremony in a village in northern Caucasus. The newspaper is astonished because the bride was a member of Komsomol (communist youth organization).

The correspondent asserts that this is not an isolated event, on the contrary it is one of many. He also relates that the people refuse to read anti-religious propaganda.

MOTHER AND CHILD COMMITTEE IN PHILA.

The Mother and Child Committee has been organized since 1949 in Philadelphia as a welfare section of World Federation of Ukrainian Women's Organizations (WFUWO). It was established with the purpose to bring to the United States Ukrainian DP's widows with their children who thus far were not able to come over and settle in this country.

At the present time when their resettlement has been fulfilled, the Committee started on a new task, namely the collection of food and clothing for those unfortunate Ukrainians who being unable to emigrate overseas, had to remain in Germany and are in dire need of material assistance.

There are 22 points in the U. S. which are collecting and sending donations of food and clothing to Germany and Austria. Over there the packages are assembled and distributed from the warehouse of the United Ukrainian American Relief Committee (UUARC), the distribution being handled by the Ukrainian Women's Organization in Germany.

WFUWO ON SHORT WAVE TO UKRAINE

The World Federation of Ukrainian Women's Organizations organized a permanent beaming of its programs behind the Iron Curtain. It has arranged its broadcasting through two institutions which are broadcasting in Ukrainian, namely with the Voice of Canada of Montreal, Quebec, Canada, and with the Committee of Friends of Ukrainian Culture in Rome, Italy. The broadcasts from Rome are sent out every Sunday and those from Canada every other week.

In its messages to Ukraine WFUWO is trying to transmit true information about the life and activities of Ukrainian women in free countries throughout the world. First was the message by Madame Olena Kisilevska, president of WFUWO, and then followed the reports by the presidents of central Ukrainian women's organizations in various countries of the free world.

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій

Святкування роковин голоду

У цьому році минає двадцять літ від великої катастрофи, що її пережив наш нарід під натиском окупанта. Це нечуваний в історії людства, штучно створений голод для переломання опору українських мас. Він коштував нас мільйони жертв та знищення найбільшого заборона українського села — одноосібного господарства.

Українське зорганізоване жіноцтво, пройняте великим болем у ці роковини, клонить голову перед усіми жертвами цього лихоліття. Память про них нехай пройме нас не тільки сумом і пошаною, але нехай послужить нам підтримкою у нашому зусиллі, зброєю у нашій дальшій боротьбі.

Тому закликаємо жіночі організації гідно відмітити ці ро-

ковини. Підносити гасло такого святкування серед української громади, причинюватись активно до участі в ньому, відмічувати роллю української жінки. Відмітити ці роковини окремими святочними сходами у своєму гурті. Поінформувати чужі жіночі організації та інші впливові чинники про причини цього святкування. Створити фонд для видання матеріалів про це небувале лихоліття.

Подрібні вказівки святкування подамо окремим обіжником. А тепер закликаємо й пригадуємо: готуйтеся! На переломі місяця травня і червня — відповідний час для святкування.

Олена Кисілевська, голова
Олена Лотоцька, містогол.
Амалія Рублева, секр.

Ірина Книш

Жінка в національній консолідації

Від закінчення другої світової війни позначився в українській суспільності рух до політичної єдності, до об'єднання розсіяних і роздрібнених політичних, суспільних, господарських та культурних сил у спільному змаганні для виборення кращої долі своєму народові. Цей процес проходить дуже повільно, але невідпинно посувається наперед. Його етапами були створення КУК у Канаді, УКК в ЗДА та Української Національної Ради в Європі. Однак все ще залишилося чимало неузгоджених справ і поза рамами цієї консолідації осталися ще деякі українські середовища. Це дуже відомно відбивається на цілості українського організованого життя і на українському престижі в світі.

Недавно УКК виступив з ініціативою довести консолідацію українських сил до повного за-

вершення. Між іншим це й було одним з найважливіших завдань спеціальної делегації УКК, що в тій цілі виїхала до Європи. Повна згода і внутрішній український мир є необхідною передумовою до якихнебудь успіхів політичних на міжнародньому ґрунті, це хіба всі розуміємо і до того всі мусимо приложити руку.

І тут велике слово за українським жіноцтвом. Українські жінки досконало здають собі справу і глибоко доцінюють вагу згідливого співжиття в суспільності. Все їхнє життя виповнене змаганням до гармонії в родині, в подружжі та поміж дітьми їхніми. Це намагання переноситься теж і на суспільну ділянку, вони передають свій провід з родини до організації, з організації до суспільності.

Ніяка згода не можлива, доки не створиться пригожа до

12-тий ЧЛЕН СФУЖО

Нещодавно подали ми вістку про жіночий зїзд у Бразилії, що довів до створення одної центральної управи для всіх жіночих секцій, розсипаних по цій країні. Водночас секції, що існують при Хліборобсько-Освітньому Союзі, вибороли собі окремий правильник і ведуть свою працю зовсім самостійно. Центральна Управа Секцій складається з 17 осіб. Окрім голови, секретарки, касієрки та їх заступниць, вибрано референток організаційну, мистецьку, культ.-освітню, господарську та суспільної опіки.

За короткий час від зїзду до літніх вакацій, що починаються в Бразилії у грудні, зорганізовано курс мистецької вишивки та дитячу бібліотеку. Газета „Хлібороб“ відступила Жіночій Секції сторінку, яку веде культ. освітня референтка п. Ольга Кушнір. У краю почало наново діяти шість філій. Усі вони дістали пляни праці та почали налагоджувати свою роботу.

Та найновішим виявом зорганізованості бразилійських українок — це зголошення у члени СФУЖО. З радістю вітаємо дванадцять жіночу організацію, що приєднується до великої нашої сімі. Гурт цей організаційно схожо на початках. Та тим більше треба цінити його запал і добру волю. Нехай Господь благословить їх почин та додасть сили — довести діло до розквіту!

*****

неї атмосфера. А вона твориться не тільки на політичних мітингах і на переговорах та засіданнях, але в першу чергу в щоденному житті, в товариських і добросусідських взаєминах в яких жінки своєю вдачею, своєю особистістю, виконанням щоденних своїх завдань та обов'язків відіграють неостанню роллю. Їхнє розумне й доцільне

Після Різдвяних імпрез

Нещодавно відбулись два жіночі виступи, що мають багато подібних рис. Їм треба би присвятити більшу увагу хочби з тієї причини, щоби витягнути з них вказівки на майбутнє.

Мова тут про Міжнародню Виставу в Нью Йорку та Різдвяний Базар М.М.М. у Парижі. Це є імпрези в двох світових центрах, влаштовані майже в тому самому часі. До того імпрези, постійні, що повторяються щороку й придбали собі уже своє ім'я в обох столицях.

Обом виступам питома одна головна риса, що творить їх властиву базу. Це є "бізнесовість" підприємства, що має своє оправдання в передсвяточному сезоні. Про це треба пам'ятати. Як і рівнож про те, що поруч цієї риси йде збоку виставців продумана пропаганда в користь даної країни чи установи.

Українські жінки перевели оба виступи з успіхом. Це видно

слово, слово до своїх чоловіків і дітей, слово в товариствах та організаціях, де їм доводиться працювати, в багатьох випадках може злагіднити атмосферу напруження, усувати політичну ненависть і бути тією олією, що заспокоює розбурхане море.

Тут годі встановити якусь означену тактику і кинути окреслені кличі для жіночої акції, хоч безперечно і це до деякої міри було б можливе. Але вистане, коли жінки будуть це відчувати, як свою місію: довести до замирення в своєму народі. Коли це стане в них самозрозумілим, не лякаймося за успіхи: жіночий інстинкт знайде властиві шляхи і доцільні способи здійснювати в народі це своє покликання.

Тому не слід нам забувати, що консолідаційний фронт завжди буде загрожений, коли в підпорі йому не стануть жінки в своєму особистому, родинному, організаційному й суспільному житті.

в першу чергу з торговельного обороту виставок, що є реальним доказом. Та в дальшому висліді виставки не можна зміряти цифрами. Бо всі ці зустрічі, розмови при станках, роздані інформаційні брошури, врешті одне тільки естетичне враження станка та виступ українського прапора поруч інших — це є здобутки в інформації широкого загалу про Україну. Вони не дають вислуду зараз же, у цій хвилині. Але надобують камінь байдужности, кидають зерно інформації, що сходить поволи в уяві відвідувачів.

Такі виступи є одною з потрібних нам арен. А що їх переводять жіночі організації, то треба би застановитись над етапом, в якому вони знаходяться. Чи мають вони належне зрозуміння в нашому суспільстві, чи вміємо їх використати як слід?

Обі виставки лишили за собою різні відгуки, що не насвітлюють справи, згл. вказують на те, що ми ще не розуміємо ролі їх. Вже хочби факт, що Міжнародня Жіноча Виставка в Нью Йорку не знайшла вичерпної оцінки в щоденнику "Свобода" — це доказ того. Різдвяний Базар у Парижі був добре відмічений нашою пресою. Та голос одного з паризьких українців закиде виставцям неправильну господарку імпрези, яка повинна краще оплачуватись реальним доходом. (Гл. тижневик "Свобода" ч. 3 — М. Колянковський "Українські вишивки на паризькому базарі").

Одна й друга постава некорисна для справи. Брак оцінки в часописі, який подавав вістки про підготовку до вистави, про перебіг її; являється легковаженням імпрези. Це є недоцінювання інформації широкого загалу та дрібної жіночої праці, вложеної в неї. Така оцінка, хочби й критична, є конечно потрібна працівникам на певному етапі, є піддержкою їх, є врешті й обов'язком громадянства в цій галузі нашого життя.

Краще господарення засобами, видобування гроша з таких виступів — може мати певне оправдання. Це можливо, що ми занадто багато серця вкладаємо в ці виступи, не працюючи з олівцем у руці. Через те й багато енергії пропадає на марне, не повертаючись у висліді реальним здобутком у нашу кишеню.

Та це не та вказівка, що ми її потребуємо на нашому шляху. Здається, що треба би взагалі широко застановитись над технікою цієї роботи, щоби поглиблювати і вдосконалювати її. Кожен такий виступ перед чужиною навиває безліч гадок про його осяги й недомагання. А фінансова сторінка виступу являється може й важною та не такою суттєвою сторінкою справи.

Берімо першу з краю: інформацію. Її переводимо усно, друкованим матеріалом, а почасти також оформленням станку. Усна інформація вимагає добре обізнаних людей із докладним знанням мови країни, що могли б використати розмови на подавання відомостей, нав'язання цінних зв'язків та відпирання злобних запитів, що часто трапляються. Чи мали обі імпрези такі сили? Дальше друкований матеріал: виставковий комітет у Нью Йорку поставив цю сторінку дуже дбайливо. Невеличка, гарно оформлена летючка англійською мовою може послужити зразком такого роду. Комітет у Парижі не мав таких спромог. Та всеж видання картки з портретом Анни Ярославни та пояснення французькою мовою на ній є вже невеличким вкладом у свідомість чужинця. Оформлення станку і його напис може також інформувати, якщо виходить із фахових, мистецьких рук. Проте вже подбали виставкові комітети в обох імпрезах. Ще краще було б, якби наша публіка не старалась поправляти їх своїми спогадами з провінційних чи може таборових вистав, що

ВІСТІ З ФЕДЕРАЦІЇ

На днях розіслали ми календар імпрез на 1953 р., який прохаємо переглянути. Матеріал до святкувань є в підготові й буде розісланий своєчасно.

::

Пригадуємо Централіям, що звітування про їх життя і працю ще не всюди наладане як слід. Зокрема тепер, у часі річних зборів, треба пам'ятати про те й надсилати копії звітів чи протоколів.

На днях розсилаємо бібліотекам наших Централь збірку віршів для дошкільнят Катерини Перелісної „Для малят — про звірят“. За цей дарунок складаємо видавництву кооп. „Базар“ у Філадельфії щире подяку.

ШВЕДСЬКА ВЧЕНА ПРАЦЮЄ НАД ІСТОРІЄЮ УКРАЇНИ

Нещодавно на шведському університеті в Упсалі вчена-історик Сесілія Бореліус предложила докторську працю на тему „Кройники“ Сафановича з сімнадцятого століття. Д-р Бореліус вже від ряду літ працює над студіями слявістики.

в цій дійсності не мають примінення.

Нещодавно торкнувся цього питання Ів. Кедрин на сторінках „Свободи“, висловлюючись до програми наших репрезентативних імпрез. Це можна вважати теж помітним голосом у тій справі. Може це зверне увагу наших музик, які могли б порозумітись у справі поглиблення програми імпрез, або принайменше впровадити правильні оцінки їх.

Трудно тут обговорити всі сторінки цієї справи. Вказую лиш на те, що вона многогранна й її не можна збувати мовчанкою, а то й поверховною критичною заввагою. Добре було б розгорнути це питання ширше і це повинні зробити люди, що в тій ділянці працюють і хотіли б її далі розвивати.

НАШЕ ЖИТТЯ — ЛЮТИЙ, 1953

Із життя наших Централь

ОБЕДНАННЯ УКРАЇНОК БЕЛЬГІЇ

Радісну вістку приніс останній лист із Бельгії! Жіноча Секція при УДК, що існувала вже більш як три роки — ухвалила на своїх загальних зборах дня 2 листопада стати самостійною жіночою організацією. Нова її назва стала відразу зовнішнім знаком цієї переміни.

На ділі жіноче товариство в Бельгії вже давно діяло самостійно. В 12 числі за 1952 р.

Група делегаток на заг. збори Обеднання Українок Бельгії у Брюсселі. У першому ряді: пп. А. Худа, І. Петрів, З. Витязь, Н. Пришляк.

принесли ми перегляд його праці, що розвивалась успішно в рр. 1949-50. Громадська постава Жіночих Секцій та згідна співпраця з громадськими чинниками дала цьому жіночому гуртові своє значення. І хоча активність товариства підупала внаслідок виїзду українців із Бельгії, то громадське становище залишилось. Останні загальні збори своєю ухвалою тільки завершили це діло.

Від 1952 р. українське поселення в Бельгії вже не змінється, бо еміграція припинилась. Гурт зменшився, але він зіграний і охочий. До того положення в культурній державі західної Європи дає йому багато можливостей праці серед чужих. І так найближчий конгрес Світового Союзу Матерей (М. М.), що відбудеться у трав-

ні ц. р. в Брюсселі, ставить перед Обеднання Українок Бельгії важливе завдання.

Загальні Збори вибрали одноголосно таку управу: інж. З. Витязь, голова, І. Петрів, місто-голова, Н. Пришляк, секретарка, Іванна Коваль, скарбничка, А. Худа, С. Радько і О. Химчак, члени. До Контр. комісії увійшли: Е. Бачинська, Ірина Коваль і С. Городиська.

СОЮЗ УКРАЇНОК АВСТРАЛІЇ

Зв'язок зорганізованого жіноцтва з українською громадою — тісний і упорядкований. При кожній стейтовій управі Української Громади існує жіночий реферат, а референтка є здебільша представницею СУА. Вклад жіночої праці до Громад проходить організовано.

Союз Українок Австралії являється найживішою жіночою організацією. СУА має три стейтові управи, що їх очолюють: в Аделайді п. Софія Ваврик, у Мелборні п. Ольга Фітьо, а в Сідней п. Олена Процюк.

Дальші жіночі організації — це Марійська Дружина при гр. кат. парохіях, яку творять теж членки СУА. Сестрицтва при православних церквах творяться. Жіночий Пластовий Улад має один курінь старших пластунок, Улад Юначок має один гурток. В Осередку праці Селіорів є 5 селіорів.

ВІДВІДИНИ ОРГАНІЗАТОРОК

Містоголова СФУЖО п. інж. З. Витязь відвідала нещодавно Англію, де й перевела розмови з членами ОУЖ у Лондоні. Народи торкалися організаційних справ нашого жіноцтва в Європі.

Референтка звязків ОУЖ у Німеччині п. Іванна Мірчук відвідала в вересні м. р. Союз Українок Франції у Парижі. На прийнятті в домі п. Сапрун відбулась дружня нарада, в якій взяла участь також п. Марія Томашівська з Німеччини, що тоді перебувала в Парижі. Обговорено ряд спільних питань та затіснено звязки.

Десята Конвенція Союзу Українок Америки відбудеться в днях 30 і 31 травня і 1 червня, 1953, в Українськiм Народнiм Домi, в Дiтройтi, Мишиген.

В місяцях березні і квітні делегатки і заступниці делегаток на 10-ту конвенцію мають бути вибрані і зголошені до Централі США на відповідних блянках які одержить кожний Відділ США в перших дня лютого ц. р.

Число делегаток означене в статуті США і цього треба придержуватися. Всі фінансові зобов'язування Відділу до Централі згідно із статутом, мають бути виповнені за 1951 і 1952 щоб делегатки були уповноважені до голосування.

Конвенційні проекти, зміни до статуту, і т.д. прохаємо прислати до Централі найдалше до 1 березня, ц. р.

Річні Збори і передконвенційні наради Головної Управи США відбудуться у днях 7 і 8 березня ц. р. в Централі США, 866 Н. 7-ма вул. у Філадельфії, контролю книжок Централі дня 6 березня, 1953.

Від довшого часу у членок США було бажання мати свою організаційну хату, будинок Централі США.

Але прийшли бурхливі часи на Рідних Землях і ми звернули всю нашу увагу в той бік. Ми думали про рятунок наших рідних там — вдома, про церкви й установи громадські, школи, заборонки, інвалідів, музей, шпиталі, садки й вакаційні оселі для української дітвори. Чверть мільона грiшми наша організація дала на ті цілі, протягом чвертьстоліття своєї праці. Там були нашi серця, нашi мрії про відбудову Рідного Краю.

І наше бажання мати свою хату тут, на прибраній батьківщині, — зійшло на друге місце. Прийшла друга війна з її страшними наслідками і ми знову звернули нашу працю для ря-

тунку жертв тієї війни, для вигнанців із Рідної Землі.

Однаке тепер, коли лихоліття, у великому проминуло і не потребує нашої всієї уваги, ми союзнянки повернулися до нашої давньої мрії — своєї хати, свого вугла і пристановища.

І сьогодні це вже не мрія, це дійсність. Гарний 13 кімнатний будинок, з городом пригожим на літні розвагові імпрези, в українському центрі у Філадельфії **є наш дім, Дім Союзу Українок Америки.**

Великою радістю для Головної Управи США був відгук Відділів. Бо це Ви союзнянки, своєю безпроцентовою позичкою в уділах по \$100 зробили це можливим. Щоправда ще не усі прислали гроші, але вони вже ухвалені Відділами і вони придуть напевне, бо 28 лютого маємо перебрати будинок і гроші мусять бути до того часу в Централі США. Важно відмітити також приватні позички членок США, як напр. пані Анни Сивуляк на 1,000 дол. і Ірини Волянської на 500 дол. До того, найбільшу позичку до цього часу ухвалив Відділ 42 США у Філадельфії, на суму 500 дол і 100 дол. в дарунку. Ми певні що другі, добре загосподарені Відділи, перевищать цю суму.

Після двох років кожний Відділ може свою позичку відкликати, коли цього забажане. Важне одне, що коли наша організація постановить що зробити, то виконає це блискуче. Згадаймо тільки видання творів Лесі Українки в англійському перекладі "Дух Полум'я", та видання дитячої літератури. А тепер своя хата, Дім Союзу Українок Америки...

До наших передплатниць. З огляду на те що для членок США передплати Нашого Життя zostалися дальше 2.50 дол. а для не-членок вона від січня, 1953 виносить 3 дол. річно, про-

хаємо при висилці своєї передплати 2.50 дол. зазначити число Вашого Відділу.

Подаємо до відома що з числом 2 за лютий, 1953 здержимо висилку Нашого Життя тим що довгують за 1952 рік.

Прохаємо негайно повідомити адміністрацію Нашого Життя що бажаєте продовжувати передплату, навіть коли в даному моменті не можете вислати грошей.

Усім нововибраним і поновно вибраним урядничкам на 1953 рік, пересилаємо нашi gratуляції й побажання успішного року праці.

З привітом,
Екзекутива США

ЦЕНТРАЛЯ ОДЕРЖАЛА

від 20. грудня 1952 до 23. січня 1953

Річна вкладка і Орг. фонд:

Від.	2 Честер	20.00	5.00
	4 Нью Йорк	20.00	5.00
	11 Трентон	чартер	5.00
	19 Амстердам	20.00	5.00
	39 Милвилл	20.00	5.00
	41 Філадельфія	20.00	5.00
	46 Філадельфія	20.00	5.00
	51 Милвокі	чартер	5.00
	61 Дітройт	20.00	5.00

Фонд Централі США:

Від.	2 Честер	86.00
	4 Нью Йорк	25.00
	19 Амстердам	5.00
	49 Боффало	18.00
	52 Філадельфія	13.00
	55 Рочестер	16.00
	61 Дітройт	11.00

Фонд Будови Дому США:

	Ірина Волянська, Філа.	500.00
Від.	46 Філадельфія	100.00
	„ 55 Рочестер	5.00
	Анна Чорній, Балтимор	2.00

Пресовий Фонд Нашого Життя:

Від.	2 Честер	10.00
	4 Нью Йорк	20.00
	8 Бронкс	10.00
	19 Амстердам	5.00
	„ 48 Філадельфія (зб.)	25.50
	К. Микитин, Повтакет	2.50
	П. Малиновська, Філад.	2.00
	Марія Гоголь, Шикаго	2.00
	М. Джимуґа, Чикопі Фолс	2.00
	Марія Береза, Коговс	2.00
	Анна Чорній, Балтимор	1.00
	Н. Ходновська, Вилке Баре	1.00

На вкладку до СФУЖО:		
Від. 2	Честер	12.90
4	Нью Йорк	4.00
19	Амстердам	4.35
46	Филадельфія	7.50
49	Боффало	2.70
	Филадельфія	1.95
55	Рочестер	5.40
61	Дітройт	1.65

Фонд Конвенційний:		
Від. 41	Филадельфія	10.00
45	Манчестер	10.00

Фонд Резервовий:		
Від. 55	Рочестер	5.00

Фонд „Мати й Дитина“:		
Від. 22	Шикаго	157.00
„ 39	Милвил	10.00
	Софія Гунька, Рочестер	5.00
	А. Ковальська, Ірейт Медовс	5.00
	Марія Біляк, Фила.	3.00
	Ірина Бонковська, Фила.	3.00
	Анна Чорній, Балтимор	2.00

З подякою

Стефанія Пушкар, фін. секр.
Марія Бабяк, касієрка.

ГОСТІ В ЦЕНТРАЛІ

З кінцем грудня м. р. відвідала Филадельфію письменниця Дарія Ярославська з чоловіком. Бажаючи полагодити видавничі справи (найновіша повість письменниці йде тепер до друку в В-ві „Київ“), вона відвідала також Централю США, де з радістю зустріли її представниці жіноцтва. Всі памятають ще повість „Полин під ногами“, що стільки читачок знайшла в Галичині. На милій товариській гутірці з письменницею пройшло недільне пополудне.

У січні загостив до Централі США проф. Олександр Гранов-

ський, що відвідав Филадельфію. З зацікавленням розглядав він цінну й багату збірку народного мистецтва у Централі. Виявилося, що він знавець української писанки, яку теж зібрав у велику, власну збірку.

Розмова йшла про можливості співпраці проф. Грановського з журналом „Наше Життя“, яке дуже радо повитало б його статті й поради з ділянки плекання квітів та огородництва. Як спеціаліст-біолог проф. Грановський має широке знання тутешньої фльори, що може стати в пригоді любителям рослин і квітів.

УДІЛ КУПНА ДОМУ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ОСОБИСТЕ

З приводу вінчання нашої співробітниці п. Наталі Костецької з мгр. Володимиром Стефанишином, яке відбулось нещодавно у Філадельфії, складає їй щирі побажання

Редакція й Адміністрація
„Нашого Життя“.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Виступи Окружної Ради СУА

Вже довший час голова Окружної Ради п. Анна Сивуляк співпрацює з Інтернаціональним Інститутом. Вона дбає про те, щоб у всіх імпрезах Інституту була заступлена наша жіноча організація та щоб виявляла себе з найкращого боку.

Дня 9. листопада м. р. влаштував Інтерн. Інститут показ ноші різних народностей. Окружна Рада СУА вивела три строї. Вони були з різних околиць, стилеві витримані та виведені гарними українськими дівчатами — Полтавщина (М. Озарків), Буковина (Х. Озарків), Гуцульщина (М. Жубрид). Пояснення до них подала конференсієрка Інституту. Українки зібрали найбільше оплесків. Та сумно було ствердити, що так мало земляків прибуло на цей показ. А могли бути горді на те, як їх заступила Окружна Рада.

Дня 17. грудня відбулися збори Міжнародної Організації Жінок при Інтернаціональному Інституті. Зборами проводила п. Анна Сивуляк, яка є містоголовою цієї організації. Прибуло 35 жінок, представниць різних народностей. Були і члени управи Інтерн. Інституту.

На денному порядку була між іншими справами, також доповідь п. А. Сивуляк про українські Різдвяні звичаї. Доповідниця розказала англійською мовою про все, що памятала з рідного села б. Ярослава і доповнила не тим, що почула чи прочитала про звичаї в інших околицях України. Присутні уважно слідували за її викладом і було тихо, хоч маком сій, хоча доповідь тривала більш як пів години. Потім показала деякі різдвяні

страви, що їх згадувала у доповіді. Посипались запити, на які вона вичерпно відповіла.

Зміст цієї доповіді подамо окремо.

Дня 20. січня відбулись річні збори Окружної Ради, яких перебіг подамо в черговому числі.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Базар у Міжнародному Інституті

Щороку в листопаді в Дітройті в Міжнародному Інституті відбувається Світовий Базар. Майже всі національні групи беруть у ньому участь. Кожна група старається показати, що має найкращого. Цього року Світовий Базар відбувся в днях від 20.—23. листопада включно. — Членка Управи Міжнародного Інституту п. Анастасія Вокер запропонувала українським жіночим організаціям у Дітройті взяти участь у тому Базарі. Комітет Злучених Українських Жіночих Організацій радо згодився. Наші жінки напекли українського печива, як медівники, маківники, сирники, пиріжки. Були й торти. В просторій залі 15 національних груп мали свої столики з печивом. Наше печиво дуже скоро розкупили відвідувачі. Між продавницями вирізнялася п. Галя Сосінська, яка була в стилевім українським народнім строю.

Комітет Зл. Укр. Жін. Організації подбав також, щоб була українська програма. Дня 22. листопада перед полуднем виступала молодь Дітройту. Українську групу репрезентували наші наймолодші — пп. Українець і Прибила танцюристи, сестра і брат Пісарук, співаки. Українець і Прибила танцювали українські народні танки і за гарне виконання дістали довготривалі оплески. Молоді співаки відспівали в дуеті „Родимий краю“. „Де Дніпро котить хвилі“. Також ця точка дуже подобалася публіці. Наша група виступала два рази в програмі того самого дня. Публіки було дуже багато. На закінчення Базару дня 23. ХІ. наша програма була чи не найкраща. Виступали ще раз Ці-

саруки, потім хор ООЧСУ під керівництвом п. Я. Филипова. Точки хорові були на високому мистецькому рівні. Закінчено нашу програму виступом танцюристів (пластунів і пластунок) під проводом Ігора Шалаути. Група виконала танок „Катерина“, „Гонивітер“, „Козачок подільський“ і „Запорожець“. Публіка нагородила їх довготривалими оплесками. Кожну точку української програми пояснювала по-англійськи п. А. Вокер, вбрана в український народній стрій.

Була ще вистава мистецьких робіт і завдяки п. А. Вокер наш кіоск мав найкраще місце в будинку. Вистава була дбайливо упорядкована, мала багато різних експонатів, як вишивки, писанки, касетки й інше. Три ляльки в стилевих народніх строях роботи п. Липецької притягали глядачів. Шкода, що не все було можна продати, покупців було багато. Продавалися малі робітки, святочні картки, книжки. Дохід із того поділено на „Рідну Школу“ і Пласт. Мистецьку виставу очолювала п. Ірина Іваницька і вложила багато труду, щоб наша вистава була якнайкраща. Помагали їй у тому п. Ольга Макар і п. Теодозія Стельмах.

Секретаріат
Злученого Українського
Жіночого Комітету

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Свято Ольги Кобилянської

6 Відділ СУА присвятив вечір 15. грудня м. р. святкуванні Ольги Кобилянської. І треба признати, що вдалося це йому знаменито. Бо Відділ відступив від звичної форми академії з рефератом, деклямаціями та співами. А молодий гурт жінок спробував заінсценізувати твір письменниці „У неділю рано зілля копала“.

Правда, був і в цьому святі реферат. Та його підготувала п. М. Хоптяк тільки на 20 хвилин і подала найважливіші напрямні письменниці. Слідував монтаж „В неділю рано зілля копала“ у трьох відслонах, що передав у звязкій формі всю красу цього

твору (режисер п. Карабіневич). Потім подали ще інсценізацію деклямацій Б. Лепкого „Дух“, „Зневіра“ і „Надія“ й закінчили живим образом „Мати Україна“

Думка інсценізувати твори — давня та вона все наново чарує глядачів. Зокрема цінне те, що вона притягає молодь та дає їй вживатись у слова та твори літератури. Тому почин жіночого гурта в Рочестер слід попитати та вказати на нього й другим Відділам. Тепер, коли гряде святкування Л. Українки (у серпні ц. р. 40-ліття її смерті), слід подумати над новими можливостями інсценізацій.

Підготували вечір у Рочестер пп. С. Онуфрик і М. Хоптяк. Участь у вечорі взяли пані: І. Гопшовська, О. Дубовець, А. Івасів, Зелес, П. Куцель, К. Лялька, М. Мороз, В. Марченко, М. Повх, С. і П. Словіковські, панове: І. Бандура, Й. Ерстенюк, С. Касіянчук, С. Пружняк. Адміністратором був І. Деркач, піяністкою п. Климців.

БРОНКС, Н. Й.

Фільмовий Святочний Вечерок

Заходами членок 8-го Відділу СУА в Бронксі, Н. Й., відбувся в суботу 7. грудня м. р., в залі місцевої української католицької парохії „Фільмовий Святочний Вечерок“ у цілі перегляду своєї праці за минулий рік та углянування її на наступний 1953-ий рік, а також і для товариської розваги.

Визначними гостями цього Вечерка були: Голова Централі СУА п. Олена Лотоцька, ОО. Духовні Теодорович і Нестор та другі поважні громадяни.

Першою атракцією цього Вечерка було висвітлювання фільму, що представляв інтересні сценки з „Дня Льюїальности“, „Свята Матері“, а також з „Андріївських Вечорниць“ і „Жнив“ — якими кермувала урядничка Відділу п. Ева Хомів, а її син Андрій фільмував.

Після закінчення фільмової виставки, приступлено до „святочної“ частини Вечерка, яку на просьбу предсідниці Відділу п. Гелени Вус відкрив похристи-

Гості за першим столом фільмово-святкового вечерка у Бронксі
Перший ряд зліва: о. Теодорович, о. Нестор, пп. Олена Лотоцька, голова СУА, Г. Вус, голова Відділу, А. Дзюма, почесна членка, Е. Хомів, Е. Корпало. Другий ряд зліва: пп. Е. Пуцяк, З. Штиба, М. Форгач, М. Гелета, К. Джорджія.

янському звичаю о. Нестор молитвою, при чім одночасно згадано померлих членок Відділу та пошановано їх однохвилинною мовчанкою. Привітавши всіх Гостей, а зокрема Голову СУА п. О. Лотоцьку, предсідниця п. Вус поклікала членку п. Еву Корпало до переведення „святкової церемонії“, яка, подякувавши за цю честь, попросила гостей не погордити Божими дарами і поживитись „чим хата багата“.

В часі товариської перекуски, зглядно при її закінченні, п. Е. Корпало просила забирати слово цілий ряд бесідників та бесідниць. У своїх промовах Всч. оо. Теодорович і Нестор, окрім сердечних побажань якнайкращих успіхів у праці для членок 8-го Відділу СУА у Бронксі і Централі СУА, з признанням висловлювались про корисну працю їх, як для добра своєї Церкви, так українського народу взагалі. Особливо підкреслено велике і заслужене признання зорганізованому в Союзі Українок Америки жіноцтву за участь у „Міжнародній Жіночій Виставі“, яка недавно тут відбувалась. Цей крок без сумніву має велике значення, з огляду на вороже наставлення наших сусідів у відношенні до визвольних змагань українського народу. Промови Всч. Отців нагороджено довготривалими оплесками. Ду-

же приємною несподіванкою цього Вечерка, між іншими, було відзначення заслуженої в довголітній праці для 8-го Відділу бувшої голови цього Відділу п. Апольонії Дзюми, яку, окрім гарного подарунку від усіх членок, теперішня предсідниця п. Гел. Вус, проголосила почесною членкою, за що п. Дзюма зворушеним голосом щиро всім подякувала та при цій нагоді, в короткій і добре обдуманій промові, вказала плян праці Відділу на будуче. Кінцеве слово виголосила Голова СУА п. Олена Лотоцька. В своїй довшій та ґрунтовно річевій промові, п. Голова вказала на важливість ролі української жінки в родині, в народі та її участь у визвольних змаганнях українського народу. Промова п. Голови лишилась на довгі часи в пам'яті всіх учасників цього Вечерка, на що доказом були грімкі та довготривалі оплески.

Передостанньою точкою вечіркової програми була добровільна грошева збірка, якою занялась членка Відділу п. Марія Регель. Зібрано кругло 50 дол. З того вислано на пресовий фонд часопису „Наше Життя“ 20 дол., до Централі СУА 10 дол., до УККА 10 дол., а 10 дол. для українських сиріт у сестер Василянок. Закінчено Вечерок відспіванням „Многая літа“ для всіх тих, що помагають українському наро-

дові у його визвольній боротьбі. Всім достойним Гостям цього Вечерка та всім жертводавцям сердечно дякує Уряд 8-го Відділу США в Бронкс:

Гелена Вус, передсідниця,
Ю. Івусич, касіерка,
М. Стравс, фін. секр.,
Е. Хомів, рек. секр.

Подала К. Д.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Дитячий бал

Заходом 11 Відділу США відбувся в Трентоні дитячий бал дня 9. листопада 1952 р. У забаві цій узяло участь 35 дітей у віці від 3-12 років. Першою точкою програми була інсценізація казки „Братня любов“, яку виконали пластові новачки з гнізда „Лісові ягоди“. Відтак відбувся спільний підвечірок, що приніс дітям багато втіхи. По підвечірку діточки провели три години на танках і грах. На закінчення балу обрано королеву, зглядно дві, а саме Любу Турчин у народньому вбранні та А. Бойцун у гарному строї сніжинки. Із питанням на устах „коли знову буде бал?“ діточки розійшлися домів.

Союзянка

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Річні збори 48 Відділу

Дня 28. грудня відбулись річні збори 48 Відділу. Вибрана передсідниця п. Софія Короляк після відчитання протоколу приступила до звітів. Із звітування уступаючого уряду видно було, що намічену працю в міру спромоги виконано. Кожного місяця відбувались збори членок, на котрих обговорювано біжучі справи й виголошувано реферати. Також там намічувалась праця на майбутнє. Окрім сходин Відділ перевів такі імпрези: картяну забаву (дохід призначено на покриття фонду Централі), святочні сходи в честь патронки Відділу О. Кобилянської (реферат прочитала п. Осипа Ракоча), дня 23. листопада влаштовано День Подяки. Ця остання імпреза відбулася дуже вчисто. Парох о. Головінський відправив

Службу Божу за добробут і па-нахиду за померлих членів. Потім членки Відділу запросили гостей на обід, на якому промолвила між іншими голова Централі п. Олена Лотоцька. Збірка на церкву під час гостини дала 81.50 дол.

По звітах управи забрала слово контролю. Пп. Е. Слободзян, А. Вовчак і В. Савчинська висловили признання уступаючій управі за правильно ведені книжки та виконання своїх обов'язків. З черги голова п. Марія Бабяк подякувала співробітницям і членкам за співпрацю і те саме зробили й інші членки управи, як М. Барановська, секретарка, й А. Стасик, касіерка.

При виборах членки одноголосно одобрили той сам уряд на 1953 р., а саме: Марія Бабяк, голова, Софія Короляк, містоголова, М. Барановська, секретарка, А. Вовчак, заступниця, А. Стасик, касіерка, А. Костик, заступниця. До контр. комісії ввійшли: Е. Слободзян, А. Вовчак, В. Савчинська. Делегатки до Округної Ради: М. Шабала, К. Корчинська, опікунки хворих: А. Війтович, К. Кундира, господині: П. Капраль, П. Мірала.

Потім членки засіли до вечері. Переведення вечора голова М. Бабяк доручила п. Е. Слободзян, яка покликкала членок до слова. Членки висказували свою радість з приводу зросту й праці США. Як кожного року, так і того не забули за пресовий фонд і зложили 25.50 дол. на „Н. Ж.“

Присутня

МИЛВОКІ ВІСК.

Новий Відділ США

Доц того вечора падав безперервно, наче б хотів погасити вогонь нашого завяття. Але ми, студившись під одною малою парасолькою, ішли впевнено до своєї мети. І ось вже будинок, в якому мають відбутися жіночі організаційні збори. В залі вже є кілька жінок.

— Може більш нікого не буде — мучить думка, але наче у відповідь їй, відчиняються двері і вбігає кілька молодих жінок, за ними надходять старші. А ось

і п. Федуняк, заступниця Централі США. Вона таки приїхала! Чуєте? Приїхала з Шикаго, в дощ і зливу! На її лиці грає весела усмішка, а очі сяють радісно, бо вона приїхала довершити великого діла тут, де всякі спроби зеднання і громадської роботи, розбиваються об холодні хвилі байдужості і непорозумінь.

Після прочитаної доповіді, всім стало ясно, що таке США та які його завдання. П. Федуняк пояснила ще деякі важніші точки статуту, після чого рішено створити Відділ США у Мілвоки. Приступлено до вибору управи. Тут виявились деякі труднощі. Та все ж таки діло доведено до кінця і тепер маємо на нашому терені жіночу організацію. Вона зродилася тут саме в той критичний час, коли деякі тутешні товариства звузили рамки своєї діяльності до мінімуму, або й зовсім перестали існувати.

І в слухний час відізвався жіночий голос словами Л. Українки:

„Вставай, хто живий, в кого думка
повсталала!

Година для праці настала!
Не бійся досвітньої мли —
Досвітній вогонь запали,
Коли ще зоря не заграла.“

На поклик той озвались усі: ті, що досі щонебудь робили і ті, що ще не працювали на громадській роботі. Перші просили помігти їм докінчити розпочате діло, другі раділи, що будуть могли чим-небудь прислужитися загальній справі.

І закипіла робота. Відділ США в Мілвоки і створене при ньому „Драматичне Товариство“, взяли активну участь у святі „Фолк-файр“, яке відбулося в Мілвоки в Інтернаціональному Інституті, дня 6. і 7. грудня 1952 р.

Влаштована членками Відділу виставка українського народнього мистецтва стягає маси глядачів. Вони товпляться біля стола, подивляють райдужні вишивки, оглядають чудово різьблені касетки і тарілки, та не хотять просто вірити, що могла рука української жінки-селянки розмалювати такі прекрасні взори на пи-санках.

Одягнені в різноманітну на-

родню ношу, члени Драматичного Товариства під мистецьким проводом полк. Йосипа Мандзенка, дає небуденний живий образ, в якому чужинці мають нагоду побачити цілу живу історію України від козаччини по сучасні дні.

Перед тисячами глядачів, у світлі ярих рефлекторів, стоїть українська група немов зачарована в своїх діях життя. Тут козаки і гетьман з піднесеною булавою, там жінки і діти заслухані в оповідання діда, подальше дівчина на прощанні з козаком, а в долі закамяніла з болю мати з вихудлими, голодними діточками.

Та мов на оборону цієї матері діток стали тут борці УПА. Одні держать на поготівлі рушниці, другі вже підняли гранати, щоб раз на все скінчити з ворогом...

А мов завершення цього всього ясніє вгорі символічна постать України. Вороги закували її руки в кайдани, але душі не змогли полонити... Вона живе, вона говорить, вона співає...

Нелегка це роля, та її чудово виконує п. Марія Гузій. Її могутня пісня одуховлює всі постаті образу, зливається з ними в одно ціле і розбуджує навіть найбільш байдужого глядача.

І тому не диво, що виступ української групи кінчиться гучними оплесками тисяч долонь різних націй, а за кулісами, стискаючи дружньо руки виконавців, говорять: „Ваш образ сказав нам сьогодні дуже багато“.

Лідія Олексюк
культ освіт. реф.

Міжнародні покази в Милвокі, Виск., переводять уже дев'ятий рік. Цього року взяло у нього участь около 30 різних народів, а величезну міську залу відвідало понад 20,000 людей.

Заступлення українських інтересів, як і інших народів, зосередилось у трьох напрямках: участь у програмі, мистецька виставка та ресторан.

У загальній програмі дня 7-го грудня м. р. українці поставили живий образ п. н. „Де Дніпро наш котить хвилі...“, що збрала групу з 30 осіб. Про зміст її згадала вже п. Олексюк у своєму

дописі. Тут бажаю лише доповнити її враження. Історичні костюми й народня ноша були незвичайно стилеві та дотримані до самих дрібниць. Постаті сотника, полковника, жінок у чудових байбараках, козацька зброя все це було мистецьке й продумане. Підготовною роботою, як мене інформували, керував комітет у складі пп. Писко-ра, Л. Петренка і К. Гарасиміва. Костюми Драматичного Т-ва й стараннями Відділу СУА в Милвокі.

Другою атракцією був із смаком і дбайливістю прибраний мистецький український кіоск, що своїми експонатами приковував увагу великої кількості чужинців, які з неабияким захопленням щораз збиралися групами біля кіоску, розпитуючи про ті чи інші виставлені речі.

На задній стіні кіоску висів чудової ручної роботи килим, а на ньому вгорі ручно різьблений образ Божої Матері, прибраний вишиваним рушником. Під образом була політична карта Європи з зарисованими межами України. Під килимом — ліжничок із багатьма вишиваними подушечками. Обабіч килиму — стовбчики, прикриті невеликими вишиваними настільниками. На столі, що на передньому пляні, ми бачили напричуд гарно виконані українські вишивки, різноманітні мистецько виконані, різані по дереву, речі та не менш по-мистецьки розмальовані писанки.

Підготовною працею займався керівник вистави п. В. Пис-

кір. Урядженням та скомпонуванням виставки на місці займався Союз Українок Америки в Милвокі.

На долинні був уряджений кіоск-ресторан, де можна було набути різного роду смачні українські присмаки, з кутею включно. Ціла зала „Mechanics Hall“ уявляла собою „всенациональну каварню“, де японець заїдав польську ковбасу, а німець мексиканські „енчіляди“, в той час коли філіппінець їв із смаком український борщ.

Кіоск-ресторан проводили пані Д. Кизанковська і С. Тиндик.

Вкінці в театральній салі зішлись учасники програми усіх націй, що виходили на арену величезної відкритої для того книжки та утворили посеред залі собою тісно скупчену групу, яка по своїй формі нагадувала серце. В той час спікер, що перед тим давав пояснення до кожної поодинокій точки програми, в коротких словах підкреслив, що всі нації творять в Америці єдин великий американський нарід, що в інтересах своєї держави є скупчений як оця група та що бється в нього одне спільне серце.

Після того з книжки появилася постать жінки — символа свободи з піднятим до гори в руці смолоскипом. Присутні тисячі глядачів, піднявшись із своїх місць, у супроводі оркестри відспівали американський гімн.

Офіційно українську групу репрезентували: Відділ УККА в Милвокі та Відділ СУА в Милвокі. **Присутня з Шикаго.**

22 Відділ СУА вивів дня 29. листопада показ ноші в Музею Науки і Промислу в Шикаго. Ось перегляд усіх строїв, виведений головою Відділу п. А. Федуняк. Подібний опис свята подамо в черговому числі.

„Політична помилка”

Спогад про голод 1932-33 року

Осінь 1932 року. Погода ясна, гарна, тепла. Чому не радіти людині? Але люди ходили невеселі й понурі, залякані марою голоду, що нависла над селами й містами України.

Зараз після жнив 1932 року стало очевидним, що пляни хлібозаготівель надмірно високі і Україна виконати їх не зможе. Услід за плянами налетіли на Україну чорним воронням різні народні комісари, визначні партійні особистості та 16-17 річні, комсомольці, в більшості жидки, яких злодійкуваті очі просверлювали кожний застром (скриня на муку), кожний стіжок соломи й полови, а навіть купи гною і геть чисто все, що можна було їсти, вимітали з колгоспів і садиб колгоспників, залишаючи цих останніх на ласку й неласку Москви.

Налигач завязано добре, щоб голодом потягти людей у потрібну сторону.

Ще перед тим відповідним законом усуспільнено у колгоспників і дрібних власників коров, свиней і домашню птицю, і тим самим закріплено селянство гірше, ніж у найгірші часи панщини. А щоб закріпити “соціалістичне досягнення”, заплановано штучний голод по всій Україні, крім промислових центрів Донбасу й великих міст, де населення діставало білий хліб і задовільну кількість харчових продуктів. А села, працюючи наші села й малі містечка засуджено на голод і смерть, і виконано це з холодною рішучістю й послідовністю, без найменшого людського співчуття, не жаліючи нікого: ні старих, ні молодих, ні матерів, ні немовлят.

У крамницях не було нічого. Заборонено цілковито торгівлю харчовими продуктами. Заборонено перевозити харчі залізницею. За пуд (16 кілогр.) картоплі, взятої голодними людьми з колгоспу, розстрілювано.

Я з чоловіком і двома дітьми жила тоді на Мелітопольщині в районному німецькому містечку Гальбштаті або Молочанську над річкою Молочною і була викладачем української мови й літератури в українській агрономічній школі та семирічці, а мій чоловік, “позбавленець” (не мав виборчих прав, як бувший сотник Укр. Нар. Армії) знаходив найчорнішу працю в М. Т. С. (машино-тракторна станція) або на місцевій фабриці сільсько-господарських машин.

Я насолела помідорів, огірків, капусти, сподіваючись якось пережити важкий час і не припускаючи, що вчителям не дадуть належної їм харчевої пайки. Але я помилялася. Ще зосени дали нам по мішку найдрібнішої і найгіршої картоплі, трохи моркви й оце було все. До самого нового врожаю я не одержала ні кусочка хліба, ні цукру, ні крупи, ні товщу.

Тільки мій чоловік на фабриці діставав майже щодня 300 грамів чорного гливкого хліба і літру пісної юшки з солодкої капусти. Не дістали ми також палива на зиму, крім невеличкої гарбички (воза) соломи. Насувався голод і холод.

Кажуть, що миші і пацюки (шурі) на пароплавах, що повинні затопитися, чують нещастя наперед і заздалегідь вибираються з трюмів на борт пароплава. Щось подібне було і в нас. У погребках-пивницях звідкілясь набралось стільки мишви, що коті боялися сидіти в них і тікали через віконця надвір. Старі люди говорили, що це перед великим нечуванним голодом.

Триста грам хліба і літру юшки, які мій чоловік щодня діставав на фабриці, протягом довгих місяців, було замало на чотири особи, і ми почали опухати з голоду. Одного дня мій старший син сказав мені: “Мамо, я не піду до школи. Мене

дуже болять ноги. Я не можу ходити”

Я злякалася, бо зрозуміла, що смерть простягає свою косяву руку по мого старшого сина. За старшим вона забере й молодшого, а ще, може, швидше мого чоловіка, в якого вже також опухло обличчя. Він насилу волочив набряклі ноги але мусів ходити на працю, бо там діставав 300 гр. хліба і літру капустиної юшки.

Вчителі по-старому не діставали нічого.

Обіцювали нам, що мука й цукор вже в дорозі, але завжди потім виявлялося, що наші приділи вкрадено. Зрозуміло, що краля їх партійна організація, щоб краще забезпечити себе й комсомольців. А про непартійних вчителів хто буде питати? Деякі вчительки мали чоловіків-кооператорів, отже їм перепадало дещо з харчів. Деякі мали свої власні будиночки з городами, отже мали свою родину. Молодшим комсомольцям допомагала партійна організація. Старі віком вчителі відвозили остатки золота і срібла (що якимсь чудом збереглись від ока влади) в “Торгсін”, де було все з харчів і різні люксові товари, але тільки за золото і срібло. (“Торгсін” — це торгівля іншоземною валютою). Ми до жадної з вище згаданих груп не належали, тому поділяли долю нашого селянства.

Незабаром я зауважила, що моє обличчя також дуже заокруглилося, але нерівномірно. Одно око підпухло більше, друге менше, від чого обличчя мало карикатурний вигляд. Мені соромно було ходити з таким обличчям, як також було соромно й боляче дивитися на подібне також карикатурно опухле обличчя мого чоловіка.

(Продовження буде)

Чи ви вже вислали передплату за біжучий рік?

ІЗ ДИТЯЧИХ ВИДАНЬ

Р. Кіплінг: ОТ ТАК КАЗКИ!
Переказав Юрій Сірий. Третє видання. Нью Йорк 1952. Обкладинка Петра Холодного. Накладом Юрія Тищенка. Ст. 48. Ціна 75 ц.

Перед нами чергове видання для дітвори. Чепурна обкладинка з цікавими сільветками звірів так і приваблює розгорнути книжку. Про автора й не треба писати. Бо кому невідоме чудове його оповідання „Брати Моуглі“. Але з коротенької передмови Ю. Сірого молодь довідається: коли жив і творив цей славний англійський письменник, народжений в Індії, де провів свої молоді літа. Він так полюбив чудову природу Індії, що написав ряд казок із її життя.

У збірці три прегарні казки: Про ката, що гуляв, де сам хотів, Слонення, Ріккі-Тікі-Таві. Це одні з найкращих казок про звірят, про їх веселі пригоди і геройські вчинки та разом із тим про любов і привязання до доброї людини, а головню до дітей.

Гарне й корисне видання для нашої дітвори. **К. Г.**

З нагоди свят Різдва Христового зложили на коляду для ОУЖ у Німеччині б. членки гол. управи і проводу делегатур:

Стефанія Бернадин	\$10.00
Людмира Івченко	5.00
Марія Біляк	2.00
Амалія Рублева	2.00
Олена коломінська	2.00
по \$1.00	
Зиновія Терлецька,	
Кекилія Гардецька, Олена Че-	
хівська, Віра Шпаківська, Іри-	
на Бонковська, Лідія Дяченко,	
Марія Колтунюк, Володимира	
Ценко, Ірина Калиняк, Марія	
Мотюк, Марія Левицька, Ми-	
хайлина Чайківська, Кекилія	
Лучишин, Марія Бойко. Разом	
\$35. Прохаємо всіх бувших член-	
ок ОУЖ зложити свої пожерт-	
ви на коляду для ОУЖ у Ні-	
меччині.	

Бувші членки ОУЖ

ВІСТІ КОМІТЕТУ „МАТИ Й ДИТИНА“

У доповненні до звіту з Різдваної Кампанії ч. 1. подаємо знов звідомлення одного збірничого пункту, що визначився своєю активністю.

ДІТРОИТ, МІШ.

Вже другий рік Комітет „Мати й Дитина“ при 26 Відділі СУА в Гемтремку веде допомогову акцію для залишенців. Листи, що наспівали від обдарованих, ще більше додавали сили до праці. Різдваїну збірку переведено з таким успіхом: 38 пачок загальної ваги 1754 ф. З того 200 ф. харчів і 15 пачок одержі пішло до Німеччини, а 198 ф. харчів і 12 пачок одержі до Австрії. Слід підкреслити, що цьогорічна збірка випала багато краще, як у 1951 р. З того бачимо, що в нашого гродянства росте зрозуміння допомогі залишенцям. З радістю подаю до відома, що нашу працю піддержали такі товариства: Філія УКК, Пластова Станиця, УСТ „Черник“, СУМА ім: П. Орлика і оркестра „Трембіта“. Спільно з ними влаштували ми вечерниці, а дохід із них призначили в цілості на допомогу залишенцям.

Віримо, що ця допомога усунула смуток з неодного обличчя й викликала сльози радості. Тому то цією дорогою збірничий пункт Комітету „Мати й Дитина“ у Дітроїті складає щирю подяку о. парохіві Шмондюкові за оповіщення в церкві, вище згаданим товариствам, що відгукнулись і піддержали осамітнену працю нашого пункту, пп. І. Іваницькій, О. Климишинової та всім іншим паням, що подбали про смачний буфет на вечерниці. На окрему подяку заслуговує п. Осип Білобровка, що під час збірки, яка тривала 6 тижнів, відбивав речі, панове І. Хомяк і О. Захарків, що всі ті речі завезли на пошту.

Нехай Господь Бог благословить цю працю на користь залишенців! Ми, що не знаємо

тут голоду й холоду, будьмо готові все помогти тим, що цієї помогі потребують.

**За збірничий пункт
Комітету „Мати й Дитина“
Теодозія Стельмах, голова**

ОБЕДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК У НІМЕЧЧИНІ

Число делегатур американської зони побільшилось до 10. Особливо активною є — крім тієї у Мюнхені — делегатура в Авгсбургу. Під головуванням Єлисавети Жук існує вже від 1946 р. Впродовж 1952 р. улаштувала чотири дитячі імпрези і відкрила доповняльну школу.

Про почин делегатури Мюнхен-місто, що під проводом п. І. Гинилевич відкрила доповняльну школу і садок, ми вже писали.

Головним завданням гол. управи є тепер розподіл пачок Комітету „Мати й Дитина“, що наспіли в Різдваїній кампанії. Ще немає перегляду цілості, щоб можна потягнути порівняння з минулим роком. Та вже поверховний погляд каже, що цьогорічна збірка дала кращий вислід.

Багато уваги коштувала підготовка до Базару М. М. М. Ішло головню про писанки, що їх вимагав діловий комітет у Парижі. Але поруч писанок заготовлено, також ряд дрібничок, як хусточки й серветки.

Акція основування садків і шкіл з допомогою ОУЖ вимагає методичного матеріялу. Головна управа заходиться тепер коло перевидання дитячих сценоч, віршиків і казок на цикльостили, бо замовлення й купно книжечок за океаном залишенцям не під силу.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У попередньому числі зайшла помилка у звітуванні з річних зборів 42 Відділу. А саме: секретаркою вибрано не п. Бендзяк, як було подано, а п. Ірину Волянську, що провадила секретарство і минулого року.

SPIRIT of FLAME

A COLLECTION OF THE WORKS OF

LESYA UKRAINKA

Translated by Percival Condy
Foreword by Clarence A. Manning

Ціна книжки \$5.00

Замовлення приймає

**Ukrainian National
Women's League
of America, Inc.**

866 N. 7th St., Phila. 23, Pa.

ЗБІРНИКИ ДЛЯ ДОШКІЛЛЯ ТА ПЕРШИХ КЛАС ШКОЛИ

Весна . . . . . 50 ц.

Літо . . . . . 70 ц.

Осінь . . . . . 70 ц.

Зима . . . . . 50 ц.

Казки, віршики, інсценівки, гри
упорядкувала Марія Юркевич
Замовляти в ЦЕНТРАЛІ СУА

Вже появилсь
казочки й віршики з „Нашого Життя“

СОНЯШНІ ДНІ

Упорядкувала Марія Юркевич
Ціна 30 центів

Замовляти в Централі СУА

Вже вийшла з друку
ілюстрована збірка віршів
К. Перелісної

Для малят – про звірят

Ілюстрації Слави Сурмач
Ціна 60 центів

Замовляти в Централі СУА
866 N 7th St. Philadelphia 23, Pa.

THERE IS

A DIFFERENCE IN FUNERAL SERVICE

Established 1920

NASEVICH FUNERAL HOME

MRS. MICHAEL F. NASEVICH
MICHAEL E. NASEVICH

SURPASSING SERVICE

Air Conditioned for your comfort

No deserving Poor Refused

N. E. COR. FRANKLIN & BROWN STS.

PHILADELPHIA 23, PA.

УКРАЇНКИ В КАНАДІ, АМЕРИЦІ Й ІНШИХ КРАЇНАХ СВІТУ!

Читайте і передплачуйте одинокий жіночий журнал у Канаді
„ЖІНОЧИЙ СВІТ“, який видає кожного місяця Організація
Українок Канади ім. Ольги Басарабової.

„ЖІНОЧИЙ СВІТ“ охоплює собою всі ділянки суспільного
життя, цікаві для українського жіноцтва. В ньому знайдете
статті на теми: культурно-освітні, виховні, організаційні, го-
сподарські й ін. Є в ньому і зразки укр. літератури та поезії.
„ЖІНОЧИЙ СВІТ“ дає також поради українським жінкам із
різних ділянок життя. Для дітей є окрема частина — т. зв.
„ДИТЯЧИЙ СВІТ“, в якій, крім листа до діточок від редак-
торки, є цікаві оповідання та гарні віршики. Журнал багато
ілюстрований. Річна передплата в Канаді й Америці \$2.50.
В інших країнах \$3.00.

Висилайте вашу передплату на адресу:

WOMAN'S WORLD

P. O. Box 3093 — Winnipeg, Man., Canada

Phone ST 4-2056

МАРІЯ ГОЛОВАТА, владителька ОДИНОКОГО УКРАЇНСЬКОГО СКЛЕПУ

де можна набути: меблі до спальні, їдальні, кухні
й гостинної; машини до прання; газові й електричні
печі; G.E. холодильні (рефриджерейтор) і інші речі
до окраси Вашого дому, а також телевізійні і радіо
апарати найкращих фірм.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ І НА ДОГІДНІ ЛЕГКІ СПЛАТИ

Склеп відкритий кожного дня від 9 ранку до 9 вечора
Вівторок і четвер від 9 ранку до 6 вечора

MARIA HOLOWATY

329 W. GIRARD AVENUE

PHILADELPHIA 23, PA.